



**Plan Gospodarki Odpadami
dla Powiatu Koneckiego
na lata 2008-2015
wraz
z Programem usuwania wyrobów
zawierających azbest**



SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	5
2.	CHARAKTERYSTYKA OBSZARU POWIATU KONECKIEGO W NAWIĄZANIU DO GOSPODARKI ODPADAMI	5
2.1.	Położenie geograficzne	5
2.2.	Sytuacja demograficzna	6
2.3.	Sytuacja gospodarcza	6
2.4.	Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia	7
2.5.	Opis warunków hydrologicznych pod kątem lokalizacji instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami	9
2.6.	Opis warunków hydrogeologicznych pod kątem lokalizacji instalacji do gospodarowania odpadami	9
3.	ANALIZA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI	11
3.1.	Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach	11
3.1.1.	Odpady komunalne	11
3.1.2.	Odpady opakowaniowe	16
3.1.3.	Komunalne osady ściekowe	17
3.1.4.	Odpady ulegające biodegradacji	17
3.1.5.	Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym	17
3.2.	Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym	18
3.3.	Odpady niebezpieczne	19
3.3.1.	Odpady zawierające PCB	19
3.3.2.	Oleje odpadowe	19
3.3.3.	Baterie i akumulatory	19
3.3.4.	Odpady medyczne i weterynaryjne	19
3.3.5.	Wycofane z eksploatacji pojazdy	20
3.3.6.	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	20
3.3.7.	Odpady zawierające azbest	21
3.4.	Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa istniejących instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	22
3.5.	Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu koneckiego	23
4.	PROGNOZOWANE ZMIANY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI	24
4.1.	Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach	24
4.1.1.	Odpady komunalne	24
4.1.2.	Odpady opakowaniowe	26
4.1.3.	Odpady ulegające biodegradacji	26
4.2.	Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym	26
5.	ZAŁOŻONE CELE I PRZYJĘTY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI	27
5.1.	Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym	27
5.1.1.	Cele krótkookresowe 2008 - 2011	27
5.1.2.	Cele długookresowe 2012 - 2015	28
5.2.	Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym	28
5.2.1.	Cele krótkookresowe 2008 - 2011	28
5.2.2.	Cele długoterminowe 2012 - 2015	28
6.	SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W POWIECIE KONECKIM	29
6.1.	Opis działania systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym	30
6.2.	Opis działania systemu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym	31
7.	DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI	31
7.1.	Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym	31
7.2.	Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym	32
7.3.	Odpady niebezpieczne	32
7.4.	Plan redukcji odpadów ulegających biodegradacji	32
7.5.	Plan unieszkodliwiania odpadów zawierające PCB	33
7.6.	Plan unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	33
7.7.	Plan zamykania instalacji służących do unieszkodliwiania odpadów	36
7.8.	Edukacja ekologiczna	37
8.	WSKAZANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW	37
9.	ZADANIA STRATEGICZNE, W TYM HARMONOGRAM REALIZACJI PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	42
10.	WNIOSKI Z PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PLANU NA ŚRODOWISKO	42
11.	SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU	44
12.	STRESZCZENIE PLANU GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU KONECKIEGO	46
13.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I ŹRÓDŁA INFORMACJI	48
14.	SŁOWNICZEK	48

**Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Koneckiego na lata 2008-2015 wraz z Programem usuwania
wyrobów zawierających azbest**

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU KONECKIEGO.....	51
1. WSTĘP	51
2. CELE „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU KONECKIEGO”	51
3. SZKODLIWOSC AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO	52
3.1. Występowanie w przyrodzie i właściwości azbestu	52
3.2. Ogólne zastosowanie azbestu	52
3.3. Wpływ azbestu na organizm ludzki	53
4. OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY I PROCEDURY W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	53
5. INFORMACJE O ILOŚCI, STANIE I GOSPODARCE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W GMINACH POWIATU KONECKIEGO.....	72
6. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU.....	73
7. HARMONOGRAM RZECZOWY REALIZACJI PROGRAMU	74
8. PODSUMOWANIE.....	75

Załącznik nr 1

Karty składowisk odpadów komunalnych

Załącznik nr 2

Lokalizacja instalacji do unieszkodliwiania odpadów na terenie powiatu
koneckiego

1. WSTĘP

Przepisy ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami) art.14 wprowadza obowiązek sporządzenia planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Plany te powinny być aktualizowane nie rzadziej niż co 4 lata. Pierwszy plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego został uchwalony przez Radę Powiatu w Końskich w dniu 10.03.2004 r. uchwałą nr XII/8/2004.

Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego została opracowana w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska oraz przepisach o odpadach i obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie powiatu. Podstawowym zadaniem, do zrealizowania w najbliższych czterech latach, podobnie jak poprzednio jest uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie powiatu. Obejmuje ono m.in. rozwijanie selektywnego zbierania odpadów, dostosowanie składowisk odpadów do wymogów przepisów o odpadach lub jeżeli nie jest to możliwe, ich zamykanie i rekultywację, a także szeroko pojętą edukację ekologiczną mieszkańców.

W planie gospodarki odpadami przedstawiono:

- aktualny stan gospodarki odpadami w powiecie;
- stan techniczny i zdolność przerobową istniejących instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- najważniejsze problemy związane z gospodarką odpadami i ich systematyczne rozwiązywanie;
- propozycje działań związanych z gospodarką odpadami, które powinny być podejmowane natychmiast oraz w bliższej i dalszej przyszłości.

Plan obejmuje wszystkie rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie powiatu oraz przywożone na jego teren.

2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU POWIATU KONECKIEGO W NAWIĄZANIU DO GOSPODARKI ODPADAMI

2.1. Położenie geograficzne

Powiat konecki znajduje się w północno-zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Zajmuje powierzchnię 1140 km², a liczba ludności wynosi 83 526 osób (dane GUS za 2006 rok). W skład powiatu wchodzi 8 gmin: dwie miejsko-wiejskie – Końskie i Stąporków oraz sześć wiejskich - Fałków, Ruda Maleniecka, Radoszyce, Gowarczów, Smyków i Słupia. Łącznie w powiecie liczba sołectw wynosi 193. Stolica powiatu – miasto Końskie położone w północnej części województwa świętokrzyskiego stanowi siedzibę wielu instytucji publicznych, finansowych, ochrony zdrowia, oświatowych i kulturowych oraz przedsiębiorstw prywatnych.

Obszar powiatu charakteryzuje się dużą lesistością oraz znaczną ilością rzek. Pod względem fizycznogeograficznym (podział wg J. Kondrackiego, 1994) powiat konecki położony jest w obrębie makroregionów: Wyżyna Małopolska i Wyżyna Przedborska i wchodzi w skład mezoregionów:

- *Wzgórza Opoczyńskie (342.12)*
- *Wzgórza Łopuszniańskie (342.16)*
- *Płaskowyż Suchedniowski (342.31)*
- *Garb Gielniowski (342.32)*

Powiat konecki jest jednostką administracyjną o charakterze rolniczo-przemysłowym. Użytki rolne stanowią około 44 % całkowitej powierzchni, lasy i grunty leśne 48 % powierzchni. Na pozostałe grunty przypada 8 %.

2.2. Sytuacja demograficzna

Powiat konecki zamieszkuje około 83,5 tys. mieszkańców, z czego około 32 % mieszka w miastach. Gęstość zaludnienia średnia dla powiatu wynosi 74 osób/km².

Gminy o największym stopniu zaludnienia to Końskie (146 os./km²) i Stąporków (80 os./km²), natomiast najmniejszym zagęszczeniem ludności odznaczają się gminy Ruda Maleniecka (31 os./km²) i Słupia (34 os./km²). Rozmieszczenie ludności na terenie poszczególnych gmin w powiecie koneckim przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Powiat konecki w układzie administracyjnym (stan na koniec 2005 r.)

L.p.	Gmina		Powierzchnia gminy [km ²]	Liczba ludności
1	miejsko-wiejska	Końskie-miasto	250	20 792
		Końskie-obszar wiejski		15 698
2	miejsko-wiejska	Stąporków- miasto	231	6 026
		Stąporków -obszar wiejski		12 361
3	wiejska	Fałków	132	4 809
4	wiejska	Gowarczów	102	4 991
5	wiejska	Słupia	106	3 608
6	wiejska	Smyków	62	3 694
7	wiejska	Radoszyce	147	9 121
8	wiejska	Ruda Maleniecka	110	3 383
RAZEM			1140	84 483

Zródło danych: GUS

Szacuje się, że liczba ludności na przestrzeni lat będzie ulegała systematycznemu zmniejszaniu. Na podstawie prognozy rozwoju demograficznego województwa do roku 2015 przewiduje się spadek liczby mieszkańców w powiecie koneckim.

Tabela 2. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu koneckiego wg danych GUS w latach 2007-2015

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
83 059	82 705	82 299	81 980	81 611	81 296	80 968	80 623	80 223

2.3. Sytuacja gospodarcza

Administracyjnie w skład powiatu koneckiego wchodzi dwa miasta: Końskie i Stąporków, sześć miejscowości gminnych oraz 193 wsie sołeckie.

Wg danych GUS w powiecie koneckim na koniec 2005 r w systemie regon zarejestrowanych było 6 308 podmiotów gospodarczych, w tym 5 276 dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność. Najwięcej jednostek gospodarczych, około 41%, zajmuje się działalnością handlowo-usługową. Drugą pozycję stanowią podmioty gospodarcze zajmujące się działalnością przemysłową (około 15 %) oraz budownictwem (około 12 %).

W gminach Końskie i Stąporków rozwinął się przemysł odlewniczy, ceramiczny i działalność handlowo-usługowa, natomiast w pozostałych gminach powiatu koneckiego dominującą gałęzią gospodarki jest rolnictwo.

Większe zakłady przemysłowe w powiecie koneckim to:

- KONECKIE ZAKŁADY ODLEWNICZE S.A. w Końskich – produkcja wyrobów kanalizacyjnych z żeliwa,
- HENKEL POLSKA S.A. Zakład Produkcyjny w Stąporkowie – produkcja materiałów chemii budowlanej,
- OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA w Końskich – produkcja przetworów mlecznych,
- CERAMIKA-KOŃSKIE Sp. z o.o., Ceramika Nowa Gala S.A., Ceramika Nowa Gala II, Ceramika Gres, – produkcja płytek ceramicznych,
- ZAKŁAD URZĄDZEŃ KOTŁOWYCH „STĄPORKÓW” S.A. w Stąporkowie – produkcja urządzeń do wyposażenia kotłowni,
- „HEKO” Zakład Tworzyw Sztucznych i Wyrobów Różnych w Czermnie – produkcja akcesoriów samochodowych z tworzyw sztucznych.

Baza ekonomiczna jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Dobrze rozwinięta jest obecnie mała i średnia przedsiębiorczość pozarolnicza, skupiona w sektorze gospodarki prywatnej. Wśród dużej ilości rozdrobnionych małych gospodarstw rolnych znajdują się tu także gospodarstwa specjalistyczne, które produkują znaczne ilości żywności drobiowej i mleka. Użytki rolne zajmują 49 773 ha, co stanowi około 44 % całkowitej powierzchni. Pozostałą część zajmują lasy i grunty leśne 54 838 ha, wody 966 ha i inne grunty 8413 ha.

Atutem powiatu są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równolegle z agroturystyką i ekoturystyką. Dotyczy to w szczególności obszarów, objętych prawną ochroną przyrody. Najbardziej atrakcyjne pod względem przyrodniczym są tereny położone wzdłuż rzeki Czarnej i jej dopływów. Do najbardziej znanych miejscowości turystyczno-wypoczynkowych należy miejscowość Sielcia ze zbiornikiem wodnym o powierzchni 60 hektarów, w odległości 10 km od siedziby powiatu. Istnieje tu dobrze rozwinięta sieć gastronomiczna, funkcjonują wypożyczalnie sprzętu wodnego i turystycznego. Ziemia konecka posiada również wiele obiektów muzealnych i zabytków techniki.

2.4. Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

Na terenie powiatu koneckiego wielkoprzestrzenny system ochrony przyrody obejmuje 66,2% powierzchni powiatu ogółem i tworzą go fragmenty parków krajobrazowych:

- Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy,
- Przedborski Park Krajobrazowy.

Obszary chronionego krajobrazu w powiecie reprezentowane są przez:

- Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Przedborskiego Parku Krajobrazowego

Na terenie powiatu znajduje się również duża ilość różnorodnych form ochrony przyrody w postaci:

- pomników przyrody żywej (lipy, dęby, buki, klony, grupy drzew),
- pomników przyrody nieożywionej (głazy narzutowe),
- rezerwatów przyrody nieożywionej (odsłonięcia, formy skalne, rezerваты florystyczne, granitoidy),
- użytków ekologicznych (ekosystemy łąkowo-bagiennie, bagna, flora i fauna rzeczna, doliny, torfowiska, stawy, oczka wodne),

- zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (wydma, zabudowa wiejska).
Szczegółowy wykaz w/w form ochrony przyrody wraz z ich lokalizacją zamieszczono w opracowaniu „Program ochrony środowiska dla powiatu koneckiego”.

Program Natura 2000

Na terenie powiatu koneckiego znajdują się obszary europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000, zgłoszone przez Ministra Środowiska do Komisji Europejskiej. W skład sieci wchodzi fragmenty sieci wyznaczone na podstawie Dyrektywy Siedliskowej (Specjalne Obszary Ochrony – SOO):

- Ostoja Przedborska – gm. Słupia Konecka
- Dolina Krasnej – gm. Końskie i Stąporków

Krajowa sieć ekologiczna **ECONET-Polska** jest wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Funkcje takich korytarzy i ciągów pełnią mało przekształcone przez człowieka doliny rzek i cieków, strefy zadrzewień i zakrzewień śródpolnych lub wydłużone kompleksy leśne. Na terenie powiatu koneckiego zalicza się do nich Obszar Przedborski (18K), który stanowi węzeł ekologiczny o znaczeniu krajobrazowym. Układ dolin rzek i cieków wraz z obniżeniami powytopiskowymi tworzy lokalny system korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym 59 K – Czarna.

W ramach programu CORINE biotopes na terenie powiatu koneckiego wytypowano kilka ostoi przyrody (Dyduch – Falinowska i in. 1999 r). Zagadnienia te szerzej opisane są w „Programie ochrony środowiska dla powiatu koneckiego”.

Zgodnie z obowiązującymi zapisami prawnymi, na terenach objętych ochroną (w odniesieniu do parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu), możliwości lokalizowania nowych instalacji do unieszkodliwiania lub odzyskiwania odpadów są mocno ograniczone.

Zakaz lokalizowania instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów wynika także z odpowiednich zapisów w ustawie o ochronie przyrody, dotyczących zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych i pozostałych indywidualnych form ochrony przyrody.

Na terenie powiatu koneckiego składowisko odpadów komunalnych w Fałkowie, i Końskich oraz składowisko odpadów poprodukcyjnych po byłych Zakładach Metalurgicznych ZAMTAL, zlokalizowane są poza obszarem chronionym. Składowisko w Stąporkowie położone w granicach administracyjnych miasta także znajduje się poza obszarem chronionym, zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego nr 48/02 z dnia 23.07.2003 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionych. Zgodnie z w/w rozporządzeniem z obrębu Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyłączony został teren Stąporkowa zgodnie z administracyjnymi granicami miasta. Składowiska odpadów komunalnych w Wysznie Machorowskiej oraz Radoszycach znajdują na terenie Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Problem stanowią także „dzikie” składowiska, które w miarę posiadanych środków finansowych, w większości gmin powiatu, są likwidowane.

2.5. Opis warunków hydrologicznych pod kątem lokalizacji instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami

Obszar powiatu koneckiego znajduje się w zlewniach II rzędu rzeki Pilicy, Radomki i Kamiennej. W zlewni Pilicy największy obszar zajmuje zlewnia III rzędu rzeki Drzewiczki, a południowa część powiatu zlewnia III rzędu Czarnej, nazywanej Czarną Konecką lub Maleniecką.

Dopełnieniem niezbyt bogatej sieci rzecznej są wody stojące (stawy do hodowli ryb) i zbiorniki wodne na rzekach o łącznej powierzchni ok. 240 ha.

Na terenie powiatu znajduje się kilkanaście zbiorników wodnych m.in. w Sielpi (60 ha), Maleńcu (27 ha), Górnym Młynie (5,5 ha), Baryczy (3,5 ha) oraz Starej Kuźnicy (2,1 ha).

Dla lokalizacji składowisk odpadów komunalnych oraz pochodzących z przemysłu, ogromne znaczenie ma zasięg obszarów bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią. Istniejące składowiska odpadów na terenie powiatu koneckiego zlokalizowane są na obszarach nie zagrożonych powodziami.

2.6. Opis warunków hydrogeologicznych pod kątem lokalizacji instalacji do gospodarowania odpadami

Obszar powiatu koneckiego należy do mezozoicznej osłony paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich, zbudowanej z utworów triasu i jury. Większą część starszego podłoża przykrywają osady plejstoceny i holoceny.

Na obszarze powiatu koneckiego wody podziemne o znaczeniu gospodarczym występują w utworach triasu, jury i czwartorzędu. Występowanie poziomów wodonośnych jest ściśle uzależnione od budowy geologicznej i tektoniki starszego podłoża. Na terenie powiatu część wód podziemnych objęta jest ochroną poprzez Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Ochrona GZWP wynika na tych obszarach z istniejących i obowiązujących przepisów (*Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami*).

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w regionie to:

- GZWP 414 – Zagnańsk (T_{1,2}) – południowe fragmenty gmin: Radoszyce i Stąporków
- GZWP 411 – Końskie (J₁) – fragmenty gmin: Gowarczów, Końskie i Stąporków
- GZWP 412, 413 – „Goszczewice-Szydłowiec” (J₁, J₂, J₃) – wschodnie fragmenty gmin: Gowarczów i Stąporków (na terenie powiatu wody występują w utworach jury dolnej).

Częściowo wody podziemne nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Istnieje zatem duże ryzyko narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia antropogenicznego.

Istotnym ogniskiem zanieczyszczeń, które może prowadzić do degradacji wód podziemnych, są składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych oraz „dzikie” niezabezpieczone wysypiska odpadów, zlokalizowane na powierzchni terenu.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest pięć składowisk odpadów komunalnych. Obecnie czynne składowiska to – w Końskich, Radoszycach i Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka. Dwa składowiska odpadów komunalnych zostały zamknięte: w Stąporkowie (31.12.2005 r.) i Falkowie (31.12.2006 r.). W Końskich obok obecnego składowiska odpadów komunalnych zlokalizowane jest nieczynne, zrehabilitowane stare składowisko, które nie posiada dostatecznej izolacji od przepuszczalnego podłoża. Na terenie gminy Falków w miejscowości Czermno znajduje się tymczasowy punkt gromadzenia odpadów, gdzie odpady gromadzone były do końca 2005 r. W Końskich

znajduje się również nieczynne i niezrehabilitowane składowisko odpadów przemysłowych po nieistniejących już Zakładach Metalowych ZAMTAL.

Zabezpieczenia podłoża poprzez izolację w postaci folii z tworzyw sztucznych posiada składowisko w Końskich, natomiast izolację w postaci warstw mineralnych składowiska komunalne w Radoszycach, Fałkowie i Wyszynie Machorowskiej (wg informacji zebranych od zarządzających składowiskami). Składowisko w Stąporkowie nie jest oddzielone warstwą izolującą od podłoża.

Składowiska zlokalizowane w Końskich – składowisko odpadów komunalnych oraz składowisko odpadów przemysłowych – znajdują się w granicach GZWP 411 „Końskie”. Pozostałe składowiska zlokalizowane są na obszarze użytkowych pięter wodonośnych. Monitoring lokalny wód podziemnych prowadzony wokół składowiska ZAMTALU wykazał zanieczyszczenia wód podziemnych poziomu czwartorzędowego i dolno-jurajskiego. Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych jest również zrehabilitowana część wysypiska komunalnego dla miasta i gminy Końskie. Do roku 1999 nagromadzono tu na powierzchni 2,7 ha około 150 000 m³ odpadów. Stare składowisko nie było w żaden sposób uszczelnione. Po rozbudowie wysypiska od 1999 roku odpady gromadzone są w nowej kwaterze położonej w sąsiedztwie starego wysypiska. Czaszę nowego wysypiska zabezpieczono materiałem izolacyjnym i obwałowaniem ziemnym. Ocieki z tej części wysypiska odprowadzane są do zbiornika odcieków.

3. ANALIZA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI

3.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach

Zadania realizowane w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi szczegółowo regulują zapisy zawarte w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. nr 236, poz. 2008 tekst jednolity z 2005 r.) oraz w ustawie o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628 z 2001 r. z późniejszymi zmianami). Kompetencje w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zostały przypisane gminom. Jednak powiaty mogą inspirować i koordynować rozwiązywanie problemów w tym zakresie. Mogą w oparciu o ustalenia na poziomie gmin przejmować wszystkie związane z tym zadania jako zadania publiczne, realizowane na poziomie ponadgminnym.

Wszystkie gminy na terenie powiatu koneckiego opracowały i uchwałyły „Gminne plany gospodarki odpadami” oraz uchwałyły nowe „Regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy”, w której ustalono zasady utrzymania czystości i porządku na swoim terenie.

Szczegółowej analizie poddano następujące strumienie odpadów:

- odpady komunalne,
- odpady opakowaniowe,
- komunalne osady ściekowe,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym.

3.1.1. Odpady komunalne

W gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury powstają typowe rodzaje odpadów komunalnych (odpady domowe i podobne do domowych) takie jak:

- ✓ odpady organiczne (pochodzenia roślinnego, zwierzęcego i inne),
- ✓ papier i tektura,
- ✓ tworzywa sztuczne,
- ✓ materiały tekstylne,
- ✓ szkło,
- ✓ metale,
- ✓ odpady mineralne.

Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wielkogabarytowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych, odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady niebezpieczne takie jak baterie i akumulatory, świetlówki, chemikalia, sprzęt RTV i AGD itp.

Ilości wytworzonych w 2006 r. odpadów w powiecie koneckim, według wskaźników zawartych w WPGO dla woj. świętokrzyskiego wyniosła 15 452 Mg.

Na terenie powiatu koneckiego na składowiska trafiają odpady komunalne wymieszane. W kilku gminach powiatu prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów, co w pewnym stopniu zmniejsza ilość odpadów trafiających na wysypiska. Odpady zbierane selektywnie sortowane są na trzy główne grupy: makulatura, szkło i tworzywa sztuczne.

Bilans odpadów komunalnych w powiecie koneckim

Podstawę opracowania bilansu odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie powiatu koneckiego stanowią dane wskaźnikowe oraz dane przekazane przez poszczególne Gminy. Do obliczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych przez mieszkańca powiatu w skali roku przyjęto dane demograficzne publikowane przez GUS oraz dla poszczególnych gmin z uwzględnieniem podziału na rodzaj zabudowy miejskiej i wiejskiej

oraz z uwzględnieniem bazy noclegowej w miejscowościach turystyczno-wypoczynkowych. Bilans odpadów komunalnych dla powiatu koneckiego przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Bilans odpadów komunalnych wytworzonych i przekazanych na składowiska odpadów komunalnych oraz zebranych w selektywnej zbiórce

Lp.	Gmina	Liczba mieszkańców	Ilość odpadów wytworzonych w roku (Mg)	Ilość odpadów przekazanych na składowiska (Mg)			Ilość odpadów zebranych selektywnie (Mg)	
				2004	2005	2006	2005	2006
1.	Fałków	4 809	635	68	58	40	-	b.d.
2.	Gowarczów	4 991	659	Poza powiat – brak danych			-	-
3.	m-w. Końskie	36 490	7 772	7 224,4	7 219,4	6 647,8	77,06	98,06
4.	Słupia	3 608	476	Poza powiat – brak danych			b.d.	60,68
5.	Smyków	3 694	488	Poza powiat – brak danych.			36,3	43,7
6.	m-w. Stąporków	18 387	3 916	1 171,9	1 171,3	1 215	189	400
7.	Radoszyce	9 121	1 204	95	94,7	97	-	-
8.	Ruda Maleniecka	3 383	447	23,9	30,1	71,9	16	10,9
Razem powiat konecki		84 483	15 597	8 583,2*	8 573,5*	8 071,7*		

Źródło: Liczba ludności podana na podstawie danych GUS za rok 2005

**uwzględnia wyłącznie ilość odpadów przekazanych na składowiska zlokalizowane na terenie powiatu koneckiego*

Poza odpadami komunalnymi deponowanymi na składowiskach komunalnych zlokalizowanych na terenie powiatu, część wytworzonych odpadów deponowanych jest na składowiskach zlokalizowanych w powiatach sąsiednich. Gmina Słupia przekazuje odpady od 2005 r. do Skarżyska Kamiennej, gmina Smyków na składowisko w Promniku, gmina Gowarczów do Opoczna oraz część odpadów z terenu gminy Stąporków od 2006 r. przekazywana jest do Skarżyska Kamiennej. Od roku 2007 również gmina Fałków przekazuje odpady firmie z Opoczna. Ze względu na brak przekazywania informacji do urzędów gmin, przez firmy zajmujące się zbiórką odpadów komunalnych na terenie powiatu, nie jest znana dokładna ilość odpadów wywożonych poza teren powiatu.

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w 100% objęci są mieszkańcy gmin: Końskie, Słupia i Smyków. Natomiast najslabiej rozwinięta jest zbiórka odpadów w gminie Radoszyce – około 10% (mieszkańcy mogą indywidualnie odwozić odpady na składowisko gminne).

Stan aktualny w zakresie świadczenia usług komunalnych w powiecie koneckim

Podstawowym systemem zbierania odpadów w powiecie koneckim jest zbiórka odpadów mieszanych. Sposób zbierania odpadów nie jest jednak jednolity. Do gromadzenia odpadów stosowane są różnego typu pojemniki o różnej pojemności dostosowane do charakteru zabudowy (tereny miejskie, wiejskie, zabudowa jedno- i wielorodzinna).

W kilku gminach na terenie powiatu koneckiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów (Końskie, Stąporków, Słupia, Smyków, Ruda Maleniecka, Fałków). Selektywna zbiórka obejmuje odpady typu szkło, tworzywa sztuczne i makulatura. W gminach powiatu organizowane są także akcje „Sprzątania Świata”, „Czyste Województwo”, „Dni Ziemi” oraz konkursy selektywnej zbiórki odpadów wśród młodzieży szkolnej.

Aktualny stan świadczenia usług komunalnych na terenie powiatu przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Sposób świadczenia usług w zakresie gospodarki odpadami w gminach powiatu koneckiego

Gmina	Podmiot świadczący usługi komunalne	Zbiórka odpadów komunalnych mieszanych	Selektywna zbiórka odpadów	Częstotliwość opróżniania pojemników	Miejsce unieszkodliwiania lub odzysku odpadów
Końskie (100 % mieszkańców objętych zbiórką)	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Końskie	KP-7 ; 1,1 m ³ ; 110 l	Pojemniki	2 razy w tygodniu na terenie miasta 1-2 razy w miesiącu	Składowisko odpadów komunalnych w Końskich
Stąporków (około 85 % mieszkańców objętych zbiórką)	- ALMAX Radom - „Czystopol” Chęciny - PGK Końskie - MUK Skarżysko-Kamienna	Kontenery KP-7 oraz 1,1 m ³ Pojemniki 110 l	Pojemniki i różnokolorowe worki	2 razy w tygodniu na terenie miasta 1-2 razy w miesiącu	Od 2006 r. składowisko odpadów komunalnych w Końskich oraz Zakład segregacji i odzysku odpadów w Skarżysku
Falków (około 50 % mieszkańców objętych zbiórką)	PGK Opoczno	pojemniki 240 l	Pojemniki w Falkowie i Czermnie	raz w miesiącu	Do końca 2006 r. na składowisko odpadów komunalnych w Falkowie
Gowarczów (około 70 % mieszkańców objętych zbiórką)	PGK Opoczno	- kontenery KP-7 - pojemniki 240 l	brak segregacji odpadów	raz w miesiącu, z KP-7 na żądanie	Składowisko na terenie powiatu opoczyńskiego
Radoszyce (około 10 % mieszkańców objętych zbiórką)	Zakład Komunalny Radoszyce	pojemniki 110 l pojemniki 1 100 l - w pobliżu obiektów użyteczności, sklepów, cmentarzy	brak segregacji odpadów	raz w miesiącu	Składowisko odpadów komunalnych w Radoszycach
Ruda Maleniecka (około 50 % mieszkańców objętych zbiórką)	„Zielony Świat” Stąporków	Różnokolorowe worki	Różnokolorowe worki	2 razy w miesiącu	Gminne składowisko odpadów komunalnych w Wysznie Machorowskiej

Smyków (100 % mieszkańców objętych zbiórką)	„Zielony Świat” Stąporków a od 10.10.2006 r. Kosakiewicz Dariusz z Ćmińska	Różnokolorowe worki	Różnokolorowe worki	2 razy w miesiącu	Składowisko odpadów komunalnych w Promniku
Słupia (100 % mieszkańców objętych zbiórką)	„EKO-SAM Świętokrzyski” Skarżysko-Kościełne, a od 01.10.2006 r. MUK Skarżysko-Kamienna	Różnokolorowe worki	Różnokolorowe worki	2 razy w miesiącu	Zakład segregacji i odzysku odpadów w Skarżysku

Rodzaje i ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i unieszkodliwiania

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki oraz frakcje wydzielone z odpadów komunalnych mieszanych. Firmy prowadzące zbiórkę odpadów komunalnych na terenie poszczególnych gmin, zgodnie z art. 10, ust. 2 ustawy o odpadach, obowiązane są do selektywnego odbierania odpadów. Obecnie tylko na terenie dwóch gmin – Gowarczów i Radoszycy nie prowadzi się selektywnej zbiórki. Na terenach pozostałych gmin zbiórka taka prowadzona jest coraz skuteczniej.

Tabela 5. Ilość wyselekcjonowanych odpadów poddawanych procesom odzysku (recykling materiałowy) w powiecie koneckim

Lp.	Gmina	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów w 2005 r. (Mg)	Ilość odpadów w 2006 r. (Mg)
1.	Końskie	makulatura	27,34	33,72
		tworzywa sztuczne	18,58	23,54
		szkło	31,14	40,80
2	Stąporków	makulatura	27	łącznie
		tworzywa sztuczne	36	400
		szkło	126	
3	Smyków	makulatura	łącznie	łącznie
		tworzywa sztuczne	36,3	43,7
		szkło		
4	Słupia	makulatura	b.d.	4,05
		tworzywa sztuczne		24,32
		szkło		32,31
5	Ruda Maleniecka	makulatura	b.d.	b.d.
		tworzywa sztuczne		
		szkło		
6	Fałków	tworzywa sztuczne	-	b.d.
		szkło białe		
		szkło kolorowe		

Na terenie gminy Końskie i Stąporków utworzone zostały GPZON, w których zbierane są selektywnie odpady niebezpieczne oraz sprzęt AGD i RTV.

Na terenie gminy Słupia organizowana jest akcja 1-2 razy w roku zbiórki odpadów wielkogabarytowych od mieszkańców.

Również szkoły na terenie powiatu zajmują się selektywną zbiórką odpadów, głównie jest to makulatura i baterie małogabarytowe.

Odpady komunalne odzyskiwane są na terenie składowisk odpadów komunalnych w Wysznie Machorowskiej - łącznie 10,9 Mg odpadów w roku 2006.

Składowanie odpadów

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych w powiecie jest ich składowanie na składowiskach komunalnych.

Odpady komunalne z terenu gmin: Gowarczów, Smyków i Słupia składowane są poza terenem powiatu. Od początku 2006 r. część odpadów z terenu gminy Stąporków również składowana jest poza powiatem.

Na terenie powiatu koneckiego zlokalizowanych jest 5 składowisk odpadów komunalnych: w Końskich (część zrehabilitowana i czynna), Radoszycach, Wysznie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka, Fałkowie (zamknięte na koniec 2006 r.) i Stąporkowie (zamknięte na koniec 2005 r.) – karty składowisk odpadów *załącznik nr 1*.

Składowiska zlokalizowano głównie na nieużytkach i terenach leśnych oraz w lokalnych wyrobiskach po eksploatacji surowców mineralnych. Składowisko w Stąporkowie, stanowiące poważne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego, ze

względu na brak odpowiednich zabezpieczeń przed migracją zanieczyszczeń. Część składowisk nie posiada także systemu monitoringu środowiska gruntowo-wodnego, a badania gazu składowiskowego prowadzi tylko składowisko w Końskich. Lokalizację składowisk komunalnych przedstawiono na *załączniku nr 2 - Lokalizacja instalacji do unieszkodliwiania odpadów w powiecie koneckim*.

3.1.2. Odpady opakowaniowe

Problematyka dotycząca odpadów opakowaniowych została opracowana w nawiązaniu do polityki ekologicznej państwa, krajowych regulacji prawnych w zakresie odpadów opakowaniowych oraz wytycznych zawartych w normatywach Unii Europejskiej, w szczególności Dyrektywy 94/62/WE. Ma ona na celu racjonalną oraz zgodną z wymaganiami ochrony środowiska gospodarkę odpadami opakowaniowymi.

W tworzeniu systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi dużą rolę odgrywa gmina. Zgodnie z ustawą o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, wójt, burmistrz, prezydent miasta, zarząd związku gmin jest obowiązany do sporządzenia rocznego sprawozdania, zawierającego informacje o rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu, oraz o przekazaniu ich do odzysku i recyklingu, a także o wydatkach poniesionych na tego typu działania.

Na terenie powiatu odpady opakowaniowe zbierane są również wśród mieszkańców poprzez selektywną zbiórkę odpadów „u źródła” – tabela 5.

Dodatkowo na terenie składowiska w Wysznie Machorowskiej odzyskowi poddawane są również odpady opakowaniowe ze strumienia odpadów komunalnych mieszanych.

Największymi producentami wprowadzającymi opakowania na rynek w powiecie koneckim są:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Końskich – opakowania z papieru i tektury – 68,026 Mg; opakowania z tworzyw sztucznych – 425,359 Mg
- Koneckie Zakłady Odlewnicze S.A. w Końskich – opakowania z tworzyw sztucznych – 1,399 Mg; ze stali – 11,224 Mg; z papieru i tektury – 0,02 Mg; z materiałów naturalnych – 99,251 Mg; palety drewniane – 88,882 Mg.
- Henkel Polska S.A. w Stąporkowie – opakowania z papieru i tektury – 54,9 Mg; opakowania z tworzyw sztucznych – 22,6 Mg; opakowania z drewna – 26,5 Mg; opakowania z metali – 1,5 Mg.
- Ceramika Nowa Gala S.A. w Końskich – opakowania z papieru i tektury – 331,6 Mg; opakowania z tworzyw sztucznych – 43,85 Mg; palety drewniane – 877 Mg.
- Ceramika Gres S.A. w Kopaninach – opakowania z papieru i tektury – 294,3 Mg; opakowania z tworzyw sztucznych – 23,2 Mg; palety drewniane – 569,9 Mg.

Na terenie powiatu odzysk odpadów opakowaniowych jest prowadzony głównie jako recykling materiałowy. Firmy wprowadzające opakowania na rynek objęte są obowiązkiem odzysku tych opakowań. Odzysk ten prowadzony przez firmy specjalistyczne. Jak wynika z przeprowadzonych analiz, wszystkie firmy wywiązały się z obowiązku odzysku wynikającego z ustawy.

3.1.3. Komunalne osady ściekowe

Odpady wytwarzane w oczyszczalniach ścieków należą do grupy 19 i można do nich zaliczyć głównie:

- osady z oczyszczania ścieków komunalnych, ustabilizowane,
- skratki,
- zawartość piaskowników.

Na terenie powiatu istnieje 5 oczyszczalni ścieków komunalnych. W kilku gminach powiatu funkcjonują przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W roku 2006 zostało wytworzonych około 860 Mg osadów ściekowych. Na wysypiska odpadów komunalnych trafiło 237 Mg osadów, natomiast wykorzystanych w 2006 r. zostało około 1330 Mg (osady zdeponowane z wcześniejszych lat). Osady z oczyszczalni w Fałkowie wywożone są na oczyszczalnię w Końskich.

Poza osadami ściekowymi w oczyszczalni powstają odpady: skratki i piasek z piaskowników. W roku 2006 powstało w powiecie ponad 41,4 Mg skratek, które w całości składowane są na składowiskach. Piasek z piaskowników, wytworzony w 2006 r. w ilości 62,8 Mg, częściowo znajduje zastosowanie gospodarcze (równanie terenu, zieleńce, drogi). Pozostała część jest składowana.

3.1.4. Odpady ulegające biodegradacji

W sektorze komunalnym są to przede wszystkim tzw. odpady kuchenne ulegające biodegradacji (pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), odpady zielone, papier i tektura oraz częściowo tekstylia.

Powiat posiada charakter rolniczy, można zatem przyjąć, iż na składowisko trafiają odpady w niewielkich ilościach, tylko z zabudowy wielorodzinnej znajdującej się w Końskich i Stąporkowie. Odpady kuchenne i inne ulegające biodegradacji pochodzące z domów jednorodzinnych oraz z gospodarstw rolnych są kompostowane i wykorzystywane na miejscu w gospodarstwach i przydomowych ogrodach. Zorganizowaną zbiórką na terenach większości gmin objęte są odpady z papieru i tektury oraz tekstylia. Makulatura zbierana jest również przez dzieci w Szkołach. Również zorganizowany jest odbiór padłych zwierząt od indywidualnych rolników.

Obecnie na składowisku w Końskich rozważana jest koncepcja budowy kompostowni wraz z linią sortowniczą.

3.1.5. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym

Na terenie powiatu, wśród odpadów niebezpiecznych dominują głównie: zużyte baterie i akumulatory ołowiowe, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, przeterminowane leki i chemikalia. Często odpady te wyrzucane są przez mieszkańców do pojemników na odpady komunalne, skąd są wywożone na składowiska, gdzie część odpadów niebezpiecznych jest odzyskiwana i unieszkodliwiana.

Na terenie powiatu utworzone zostały dwa GPZON (gminny punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych) – w Końskich i Stąporkowie. W Końskich na terenie Stacji Paliw JANLEX-PLUS przy ul. Kieleckiej 1 znajduje się Gminny Punkt Zlewu Olejów Przepracowanych oraz zbiórka opakowań po olejach, natomiast na terenie składowiska odpadów komunalnych znajduje się GPZON, w którym można oddawać zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. W Stąporkowie GPZON zlokalizowany jest na terenie firmy EKO 2-PLUS (teren byłej Odlewni Żeliwa), w którym można oddawać zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na terenie powiatu koneckiego istnieją również tzw. punkty „mobilne”. Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach handlowych – baterie, akumulatory, sprzęty elektryczne (sprzęt RTV i AGD) z częściami

niebezpiecznymi, opakowania po środkach ochrony roślin. Również w szkołach przeprowadzane są akcje zbiórki małogabarytowych baterii.

3.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym

Na terenie powiatu dominuje przemysł odlewniczy i metalowy oraz ceramiczno-budowlany.

Ilość odpadów gospodarczych wytworzona przez największe zakłady produkcyjne w roku 2006 wyniosła:

1. Ceramika „GRES” S.A.	8039,5 Mg/rok
2. Ceramika Nowa Gala S.A.	6541,4 Mg/rok
3. Koneckie Zakłady Odlewnicze S.A.	6410,8Mg/rok
4. Okręgowa Spółdz. Mleczarska w Końskich	3963,9 Mg/rok
5. Henkel Polska S.A.	1492,4 Mg/rok
6. Zakład Energetyki Ciepłej w Końskich	1367,1 Mg/rok
7. Ceramika Końskie Sp. z o.o.	497,6 Mg/rok
8. Szpital w Końskich	331,4 Mg/rok
9. Zakład Urządzeń Kotłowych „Staporków”	183,1 Mg/rok

W sektorze gospodarczym na terenie powiatu koneckiego w największych ilościach powstają odpady z procesów termicznych (grupa 10), które powstają w procesach odlewniczych, przemyśle ceramicznym i energetyce ciepłej. Głównymi producentami takich odpadów są Koneckie Zakłady Odlewnicze w Końskich, Ceramika Gres, Ceramika Nowa Gala oraz liczne prywatne odlewnie na terenie gminy Końskie i Staporków. W przemyśle odlewniczym powstają głównie: żużle odlewnicze i pyły odlewnicze oraz piaski poformierskie. Znajdują one zastosowanie na składowiskach odpadów do przesypania warstw odpadów oraz stosowane są do produkcji materiałów budowlanych, zarówno przez specjalistyczne firmy jak i okolicznych odbiorców indywidualnych. Odpady tego typu wykorzystuje się do utwardzania powierzchni terenu i niwelacji, a reszta jest czasowo magazynowana lub składowana. Rdzenie i formy odlewnicze powstające w odlewniach poddawane są rozdrabnianiu i używane powtórnie w procesie produkcyjnym.

Duży procent stanowią także odpady z przetwórstwa spożywczego (grupa 02) powstające w OSM w Końskich – 1270,1 Mg.

Znaczną część odpadów w grupie odpadów przemysłowych stanowią odpady z grupy 01 – 1142,8 Mg. Są to odpadowe piaski i iły powstające w procesach produkcyjnych „Henkel” Polska S.A. w Staporkowie, z których część poddawanych jest procesom odzysku.

Ustawa o odpadach nakłada na wytwórców i posiadaczy odpadów posiadanie stosownych zezwoleń i decyzji na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów. Starosta prowadzi publicznie dostępny wykaz danych o środowisku i jego ochronie, gdzie opublikowane są informacje dotyczące wydanych decyzji z zakresu gospodarki odpadami – www.ekoportal.pl

Odpady z sektora gospodarczego wytworzone na terenie powiatu koneckiego były transportowane przez specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie oraz unieszkodliwione (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo. Niewielki procent poddawany jest składowaniu.

3.3. Odpady niebezpieczne

3.3.1. Odpady zawierające PCB

Według prawa ochrony środowiska, PCB zaliczane są do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. PCB było stosowane w kondensatorach, transformatorach oraz innych urządzeniach elektroenergetycznych. Zgodnie przepisami prawa dopuszczalne jest wykorzystywanie PCB w użytkowanych urządzeniach lub instalacjach, do dnia 30 czerwca 2010 roku.

Na terenie powiatu koneckiego zgłoszone są następujące miejsca występowania urządzeń zawierających PCB: w Stąporkowie na stacji elektroenergetycznej 110/15 kV (ul. Piłsudskiego) znajduje się bateria kondensatorów typu C-909/50-1), o wadze 1018 kg. Zawierają one olej z PCB w ilości 315 kg (urządzenia pracujące); na terenie Henkel-Polska S.A. w Stąporkowie oraz na terenie Zakładu Energetyki Ciepłej w Końskich znajdują się transformatory i kondensatory zawierające PCB, w ilości 3,15 Mg.

Urządzenia te w przypadku awarii zostaną zdemontowane, unieszkodliwione przez firmy posiadające stosowne zezwolenia w zakresie gospodarowania odpadami na koszt właściciela.

3.3.2. Oleje odpadowe

Oleje odpadowe (grupa 13) to głównie wszelkiego rodzaju zużyte oleje silnikowe i przekładniowe oraz oleje hydrauliczne, które nie nadają się już do zastosowania do celów, do których były pierwotnie przeznaczone. Jako główne źródło powstawania tego typu odpadów należy uznać stacje obsługi pojazdów, bazy transportowe jak również maszyny i urządzenia pracujące w zakładach przemysłowych.

Na terenie powiatu koneckiego powstaje rocznie kilkanaście ton olejów odpadowych, które w całości przekazane są do unieszkodliwienia do Rafinerii Nafty „Jedlicze”, za pośrednictwem firm zajmujących się skupem tych odpadów.

W Końskich na terenie Stacji Paliw JANLEX-PLUS przy ul. Kieleckiej 1 znajduje się Gminny Punkt Zlewu Olejów Przepracowanych oraz zbiórka opakowań po olejach. Punkt ten powstał w 2005 r. i zbierane są oleje od mieszkańców w ilości około 650 l/rok.

3.3.3. Baterie i akumulatory

Na rynku polskim istnieją dwa typy baterii i akumulatorów: wielkogabarytowe i małogabarytowe. Do akumulatorów wielkogabarytowych zalicza się: akumulatory kwasowo-olowiowe, akumulatory niklowo-kadmowe, natomiast do małogabarytowych akumulatorów: akumulatory niklowo-kadmowe, akumulatory wodorkowe, akumulatory litowe. Do baterii małogabarytowych zalicza się: baterie alkaliczne, baterie manganowe, baterie litowe, baterie srebrne.

Zbieranie baterii i akumulatorów z gospodarstw domowych prowadzona jest w Końskich i Stąporkowie w ramach GPZON oraz prowadzone są akcje zbiórki baterii małogabarytowych w szkołach, a następnie przekazywane do odzysku i unieszkodliwienia.

3.3.4. Odpady medyczne i weterynaryjne

Na terenie powiatu koneckiego odpady medyczne, pochodzące ze szpitala, ośrodków zdrowia, gabinetów lekarskich i innych placówek, zostają unieszkodliwiane w spalarni poza terenem powiatu. Odpady przekazywane do spalarni to przede wszystkim specyficzne odpady medyczne (kody odpadów: 180101, 180102, 180103, 180110): zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, materiał biologiczny, a także odpady weterynaryjne.

Największym wytwórcą odpadów medycznych na terenie powiatu jest szpital w Końskich, gdzie w 2006 r. powstało 70,5 Mg odpadów. W zakresie zbierania i transportu

odpadów medycznych jakie powstają na terenie powiatu działają specjalistyczne firmy m.in.: „ECO-ABC” Sp. z o.o. Bełchatów, „Expol-Bis” Skarżysko Kamienna, „Gos-star” Kielce. Każda placówka medyczna corocznie podpisuje stosowne umowy na odbiór odpadów medycznych. Wybór firmy zależy od ich konkurencyjności.

Przeterminowane leki oraz medykamenty, powstające w znikomych ilościach w aptekach - około 0,19 Mg rocznie, odbierane są przez firmy, z którymi apteki mają podpisane umowy. Są to m.in.: „Novista” Bielsko-Biała, „Cefarm” Kielce, „Radix” Kielce. Lekarstwa zamawiane są przez apteki w niewielkich ilościach, umożliwiających bezpośrednią sprzedaż.

Na terenie powiatu koneckiego w kilku gminach wyznaczone są działki na grzebowiska, gdzie właściciele padłych zwierząt grzebią je we własnym zakresie. Działki pod grzebowiska znajdują się w miejscowościach: Lipa w gminie Ruda Maleniecka, Kurzacze w gminie Gowarczów (na etapie uzgodnień). Na terenie woj. świętokrzyskiego działa firma Saria Małopolska Sp. z o.o. w Krakowie Oddział Wielkanoc (Gołcza), która ma umowę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i zajmuje się odbiorem padłych zwierząt z terenu całego województwa, w tym z powiatu koneckiego. Zwłoki zwierzęce odbierane są na zgłoszenie i przekazywane do utylizacji poza powiat.

3.3.5. Wycofane z eksploatacji pojazdy

Pojazdy wycofane z eksploatacji trafiają do składnic złomu, gdzie są demontowane w celu odzysku poszczególnych substancji i materiałów. Na terenie powiatu koneckiego decyzje na prowadzenie działalności w zakresie demontażu wraków samochodów wycofanych z eksploatacji posiada Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Końskich S.A., ul. Piłsudskiego 124, 26-200 Końskie.

Podczas demontażu odzyskuje się oleje mineralne, płyny hamulcowe i akumulatory, tworzywa sztuczne, szkło, opony oraz złom stalowy, które odbierane są przez specjalistyczne firmy.

3.3.6. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne

Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych powstają zarówno w gospodarstwach domowych jak również w sektorze gospodarczym. Dla oszacowania ilości tych odpadów dla powiatu koneckiego przyjęto wskaźnik wg WPGO dla woj. świętokrzyskiego w ilości 4 kg/M rocznie. Zatem zakładając powyższy wskaźnik, szacuje się, że w 2006 roku powstało około 334 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Na terenie składowiska odpadów komunalnych w Końskich znajduje się GPZON, w którym można oddawać zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. W Stąporkowie zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne mieszkańcy mogą przekazywać do GPZON zlokalizowanego na terenie firmy EKO 2-PLUS (teren byłej Odlewni Żeliwa).

Na terenie powiatu koneckiego istnieją również tzw. punkty „mobilne”. Zorganizowane zbieranie sprzętu elektrycznego (RTV i AGD) występuje w niektórych placówkach handlowych.

W przypadku zużytego sprzętu powstającego w wyniku działalności podmiotów gospodarczych jest on selektywnie zbierany i przekazywany firmom posiadającym zezwolenia w zbierania i transportu odpadów, a następnie poddawane odzyskowi. Znaczna ilość tego rodzaju odpadów znajduje nowych nabywców i odpady te wykorzystywane są ponownie na rynku wtórnym.

3.3.7. Odpady zawierające azbest

Na terenie powiatu koneckiego wciąż trwa szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających materiały azbestowe. Obecnie w 100 % zinwentaryzowano materiały zawierające azbest na terenach gmin: Końskie, Stąporków, Gowarczów, Smyków, Fałków. Na tych terenach znajduje się łącznie 21 095,12 Mg materiałów zawierających azbest. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zinwentaryzowano 80 % obszaru, natomiast na obszarze gm. Radoszyce zinwentaryzowano 60-70 % terenu – 2 474,2 Mg wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy Słupia wciąż trwa inwentaryzacja i brak jest zestawienia ilościowego.

Wszystkie materiały zawierające azbest powinny być sukcesywnie wymieniane do roku 2032. W sierpniu 2004 r. na terenie województwa świętokrzyskiego oddano do użytkowania składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest, w miejscowość Dobrów, gmina Tuczępy, powiat buski.

Odpady powstające podczas bieżących rozbiórek i remontów oraz wymiany pokryć dachowych, zawierające azbest są na bieżąco przekazywane poza teren gminy. Poniżej przedstawiono wykaz niektórych firm, posiadających stosowne pozwolenia w zakresie gospodarki odpadami remontowymi zawierającymi azbest w regionie:

- BIO-Med plus Kielce,
- PPHU GRAMA Łañcut,
- FHU Psut Edyta Tomaszów Mazowiecki,
- PUH Export-Import „PEWJOL” Opoczno,
- Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „Caro” Zamość,
- TERMOEXPORT Warszawa,
- PRM-PROMET Kielce,
- PPUH ABBA EKOMED Toruń,
- PUH „SanTa-Eko” s.c. Sandomierz.
- ENERGE- KRAKÓW
- ALBEKO KOTOWY- KUJAWSKO-POMORSKIE
- JUKAM KROŚCIENKO
- WOD-BUD KRAŚNIK
- ALMAX-RADOM
- POLONICA-KIELCE
- KAN-POL LUBLIN
- EKO-MIX WROCLAW
- BALKAR-TECH STASZÓW
- R&M PLATTAC –OSTRZESZÓW
- TRANSPORT – METALURGIA-RADOMSKO
- ABBA-TORUŃ
- MECHATRONIK – GÓRKI SZCZUKOWSKIE
- Przedsiębiorstwo Budowlane WACHLA – Zagnańsk
- Usługi Budowlane M. Solarz – Wielka Wieś, gm. Stąporków
- AUTO-ZŁOM- B. Paż- Chodków
- P.W. „ZACH-UTYL” Górki Szczukowskie
- P.P.H.U. „Sokolniki” Częstochowa
- „GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut, Łódź
- P.P.H.U. „BOREX” Przemysław Borówka, Jędrzejów
- Przedsiębiorstwo HandlowoUsługowo-Produkcyjne „EURO-GAZ” sp.j. Sitkówka –Nowiny.

Na terenie powiatu, wg informacji Urzędów Gmin oraz firmy zajmującej się zbiorą odpadów, rozpoczął się proces usuwania materiałów zawierających azbest wśród indywidualnych gospodarstw. Brak jest natomiast szczegółowych informacji w Urzędach na temat przebiegu tych prac. Z ogólnych informacji wynika, iż usuwanie materiałów zawierających azbest jest nieznaczne. Przede wszystkim związane jest to z brakiem dofinansowania mieszkańców na prowadzenie prac.

Środkami finansowymi może dysponować ARiMR zgodnie z projektem rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Zgodnie z tym projektem rolnicy będą mogli ubiegać się o częściowy zwrot poniesionych kosztów związanych z modernizacją budynków gospodarczych pokrytych materiałami zawierającymi azbest.

3.4. Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa istniejących instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Na terenie powiatu koneckiego obecnie czynne są trzy składowiska odpadów komunalnych: w Końskich, Radoszycach, Wysznie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka. Na koniec 2006 r. zamknięte zostało składowisko odpadów komunalnych w Fałkowie, natomiast na koniec 2005 r. zamknięto składowisko w Stąporkowie. W roku 2006 r. na składowiskach tych zdeponowano łącznie 11 312,3 Mg odpadów komunalnych z terenu powiatu.

W Końskich zlokalizowane jest nieczynne i niezrekultywowane składowisko odpadów przemysłowych ZAMTAL, na którym nagromadzone są pyły stalownicze, złom stalowy i żeliwny, materiały ceramiczne i budowlane, pyły z filtrów i odpady po neutralizacji.

Na terenie powiatu istnieje kilka zakładowych instalacji do odzysku odpadów z sektora gospodarczego:

- 1) Koneckie Zakłady Odlewnicze S.A.:
bateria żeliwiaków o mocy 22 400 Mg/rok odzysk odpadów 10 09 80, 16 01 17, 17 04 05, 19 10 01
w 2006 r. poddano odzyskowi 12 456 Mg odpadów
- 2) Ceramika GRES S.A. w Kopaninach:
ciąg technologiczny do produkcji masy ceramicznej o mocy 36 500 Mg/rok odzysk odpadów 10 12 01, 10 12 03, 10 12 13
w 2006 r. poddano odzyskowi 5 809,4 Mg odpadów
- 3) Ceramika Końskie Sp. z o.o.:
młyn MTC o mocy 2 800 Mg/rok odzysk odpadów 10 12 03
w 2006 r. poddano odzyskowi 303 Mg odpadów
- 4) HENKEL POLSKA:
zespół urządzeń mieszających surowce chemii budowlanej o mocy 6 600 Mg/rok odzysk odpadów 01 04 09, 10 01 17

Istnieje również wiele zakładów odlewniczych, które w żeliwiakach unieszkodliwiają złom stalowy i żeliwny, będący podstawą procesu technologicznego. Najwięcej zakładów tego typu funkcjonuje w gminie Końskie.

Na terenie powiatu również betoniarnie wykorzystują do produkcji betonu i elementów budowlanych odpady z procesów energetycznego spalania paliw.

Dużym problemem w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie powiatu jest nielegalne składowanie odpadów i powstawanie „dzikich wysypisk”. Przyczyną ich powstawania jest chęć uniknięcia opłat za odbiór i składowanie odpadów od mieszkańców oraz niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców. W miarę posiadanych środków gminy prowadzą likwidację tych miejsc.

3.5. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu koneckiego.

Brak spójnego systemu gospodarowania odpadami, w tym komunalnymi, niebezpiecznymi i osadami ściekowymi

Generalnie wytwarzamy coraz większe ilości odpadów. Na terenach wiejskich ujawnia się coraz więcej odpadów. Gminy nie posiada pełnej orientacji o ilości wytwarzanych, zbieranych, odzyskiwanych i unieszkodliwianych odpadów komunalnych. Mimo stworzenia podstaw zbiórki odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych, odpady niebezpieczne zbierane są łącznie z komunalnymi. Niewłaściwie unieszkodliwiane są odpady azbestowe (eternit). Dominuje unieszkodliwianie odpadów komunalnych poprzez składowanie, a selektywna zbiórka jest mało efektywna.

Niedostosowane składowiska odpadów komunalnych

Na terenie powiatu tylko składowisko odpadów w Końskich spełnia wymagania stawiane tego typu obiektom. Pozostałe składowiska odpadów nie posiadają uszczelnienia dna, systemu odgazowania i zbierania odcieków oraz nie prowadzą monitoringu środowiska gruntowo-wodnego (monitopring prowadzony jest w Końskich i Stąporkowie). Deponowane na składowisku odpady komunalne oraz przemysłowe mogą stać się długotrwałymi ogniskami zanieczyszczenia środowiska wodno-glebowego. Przy braku odpowiedniego uszczelnienia składowiska (naturalnego lub wykonanego sztucznie) wymywane zanieczyszczenia mogą być wprowadzane do wód powierzchniowych i podziemnych, co powoduje ich degradację.

Zagrożenie dla środowiska wodnego i glebowego stanowią składowiska nieuszczelnione oraz takie, które nie posiadają systemu zbierania i odprowadzania odcieków. Zagrożenie stanowią też nielegalne punkty gromadzenia odpadów. Składowiska odpadów komunalnych mogą przyczyniać się do wzrostu odczynu wód (pH), ciągłego wzrostu mineralizacji, ilości zawiesin, twardości ogólnej oraz makroskładników takich, jak: chlorki, sól, potas. Charakterystyczny jest znaczący wzrost zawartości związków azotu (azot amonowy, azotyny, azotany) oraz fosforanów, żelaza, kwasów organicznych i podwyższenie BZT₅, ChZT. Bardzo wysokie jest również skażenie bakteriologiczne (E-coli, Streptococcus) odcieków ze składowisk komunalnych, co stanowi realne zagrożenie dla środowiska wodno-glebowego wokół składowisk.

Składowiska odpadów komunalnych stanowią zagrożenie dla czystości powietrza. Migracja biogazu, składającego się głównie z metanu i dwutlenku węgla, ze składowiska odpadów komunalnych do środowiska rozpoczyna się w krótkim okresie po zdeponowaniu odpadów. Zasięg migracji biogazu może ulec zmianom w czasie. Wydostający się biogaz do atmosfery może być przyczyną wielu zagrożeń, w tym wybuchy i pożary oraz wpływa na rozwój efektu cieplarnianego.

Powstawanie „dzikich wysypisk”

Dopełnieniem obrazu zagrożeń i konfliktów środowiskowych są nierozwiązane problemy w zakresie gospodarowania odpadami. Powszechnym zjawiskiem jest powstawanie „dzikich wysypisk”, które powstają w przypadkowych miejscach i stanowią zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Przyczyną ich powstawania jest chęć uniknięcia opłat za odbiór i składowanie odpadów od mieszkańców oraz niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców.

4. PROGNOZOWANE ZMIANY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI

4.1. Odpady wytworzone w sektorze komunalnym i usługach

4.1.1. Odpady komunalne

Prognoza zmiany ilości odpadów dla powiatu koneckiego, została opracowana na podstawie prognozy zmian wskaźników wytwarzania odpadów, przedstawionej w WPGO dla woj. świętokrzyskiego. Są to przewidywania, które uwzględniają wskaźniki charakterystyki jakościowej odpadów komunalnych, procentowe zmiany wskaźników wytwarzania odpadów oraz prognozy demograficzne dla województwa świętokrzyskiego.

Tabela 6. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych w powiecie koneckim w latach 2008-2015

	RODZAJ ODPADÓW [MG/ROK]	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	2449	2456	2465	2477	2495	2510	2524	2533
2	Odpady zielone	332	333	334	335	336	337	338	339
3	Papier i tektura	901	903	907	910	914	916	919	922
4	Opakowania z papieru i tektury	1312	1315	1320	1324	1336	1344	1352	1358
5	Opakowania wielomateriałowe	142	142	143	144	144	145	146	146
6	Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	1644	1648	1654	1680	1684	1700	1715	1730
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	521	523	525	527	529	531	533	535
8	Tekstylia	395	396	398	400	402	404	406	408
9	Szkło (niopakowaniowe)	79	79	80	81	82	83	84	85
10	Opakowania ze szkła	1201	1204	1209	1213	1223	1231	1238	1244
11	Metale	395	396	398	400	402	404	406	408
12	Opakowania z blachy stalowej	142	142	143	144	145	146	147	148
13	Opakowania z aluminium	47	48	48	49	50	50	51	51
14	Odpady mineralne	743	745	747	750	757	762	766	770
15	Drobna frakcja popiołowa	2306	2313	2320	2335	2350	2364	2378	2389
16	Odpady wielkogabarytowe	900	903	907	910	914	918	921	925
17	Odpady budowlane	2164	2170	2179	2191	2205	2219	2231	2242
18	Odpady niebezpieczne	126	127	127	128	129	130	131	132
	Razem	15 797	15 843	15 904	15 996	16 097	16 194	16 286	16 365

4.1.2. Odpady opakowaniowe

Przewidywana masa odpadów opakowaniowych, wytwarzanych na terenie powiatu koneckiego została obliczona na podstawie danych wskaźnikowych. Uzyskane wyniki zamieszczono w tabeli 7.

Tabela 7. Prognoza ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych w powiecie koneckim w latach 2008 – 2015 (Mg/rok)

Rodzaj materiału opakowaniowego	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
papier i tektura	1312	1315	1320	1324	1336	1344	1352	1358
aluminium	47	48	48	49	50	50	51	51
tworzywa sztuczne	521	523	525	527	529	531	533	535
szkło	1201	1204	1209	1213	1223	1231	1238	1244
stal	142	142	143	144	145	146	147	148
wielomateriałowe	142	142	143	144	144	145	146	146
Razem	3365	3374	3388	3401	3427	3447	3467	3482

4.1.3. Odpady ulegające biodegradacji

Do grupy odpadów ulegających biodegradacji zaliczono: odpady zielone, odpady z opakowań papierowych, papier nieopakowaniowy, odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odzież i tekstylia naturalne, odpady z targowisk, odpady z pielęgnacji parków i ogrodów.

KPGO zakłada, zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej 1999/31/EC, że ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w kolejnych latach powinny wynosić:

- w 2010 r. 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2013 r. 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2020 r. 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.

Prognoza ilości odpadów ulegających biodegradacji powstających na terenie powiatu na najbliższe lata wynosi:

Tabela 8. Prognozowane ilości odpadów ulegających biodegradacji w powiecie koneckim

Lata	2008 [Mg]	2009 [Mg]	2010 [Mg]	2011 [Mg]	2012 [Mg]	2013 [Mg]	2014 [Mg]	2015 [Mg]
ilość odpadów	5389	5403	5424	5446	5483	5511	5539	5560

Ze względu na rolniczo-przemysłowy charakter powiatu, przeważająca część odpadów ulegających biodegradacji powstająca w zabudowie wiejskiej i jednorodzinnej jest zagospodarowywana na cele paszowe lub do rolniczego wykorzystania (kompost).

4.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym

Zakłada się, że ilość odpadów w tym sektorze w perspektywie 2015 roku będzie wzrastać. Na podstawie danych z ostatnich lat i analizy gospodarczej kraju można zakładać, że przyrost odpadów będzie wynosił około 2-3 % rocznie.

Tabela 9. Prognozowane ilości odpadów z sektora gospodarczego w powiecie koneckim

Lata	2008 [Mg]	2009 [Mg]	2010 [Mg]	2011 [Mg]	2012 [Mg]	2013 [Mg]	2014 [Mg]	2015 [Mg]
ilość odpadów	14150	14330	14460	14580	14872	15318	15700	16015

Przewiduje się, że w zagospodarowaniu odpadów, pochodzących z sektora gospodarczego, nadal utrzymywać się będzie aktualnie obserwowany trend, tj. zwiększanie się odzysku odpadów oraz spadek ilości odpadów przekazywanych do składowania.

5. ZAŁOŻONE CELE I PRZYJĘTY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI

5.1. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym

5.1.1 Cele krótkookresowe 2008 - 2011

- 1) opracowanie programu edukacji ekologicznej (Starostwo);
- 2) prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej obywateli powiatu w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi (Starostwo, Gminy);
- 3) objęcie wszystkich mieszkańców powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych, zwłaszcza z terenów gmin – Radoszyce, Fałków, Ruda Maleniecka i Gowarczów (Gminy);
- 4) wprowadzenie selektywnej zbiórki na terenach nie objętych systemem segregacji odpadów - gmina Gowarczów i Radoszyce (Gminy);
- 5) rozwój i podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów dla osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu (Gminy);
- 5) podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Starostwo, Gminy);
- 6) kampania informacyjna propagująca przydomowe kompostowniki na odpady ulegające biodegradacji (Starostwo, Gminy);
- 7) szczegółowa inwentaryzacja i likwidacja na bieżąco nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikich składowisk” (Gminy);
- 8) prowadzenie ewidencji ilości zbieranych odpadów komunalnych ze swojego terenu administracyjnego (Gminy);
- 9) założenie sieci monitoringu lokalnego wokół składowisk w Fałkowie, Radoszycach i w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka (Zarządcy składowisk);
- 10) opracowanie projektu rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Fałkowie (Zarządca składowiska);
- 11) rekultywacja składowisk w Stąporkowie i Fałkowie, prowadzenie monitoringu środowiska w fazie poeksploatacyjnej (Zarządcy składowisk);
- 12) zamknięcie i opracowanie projektu rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Radoszycach (Zarządca składowiska);
- 13) zamknięcie i opracowanie projektu likwidacji składowiska odpadów komunalnych w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka (Zarządca składowiska);
- 14) zorganizowanie gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych – GPZON (Gminy);
- 15) prowadzenie monitoringu lokalnego składowiska odpadów komunalnych w Końskich (Zarządca składowiska);
- 16) budowa kompostowni oraz kwatery nr II na składowisku odpadów komunalnych w Końskich (Zarządca składowiska);
- 17) opracowanie projektu rekultywacji kwatery nr I na składowisku odpadów komunalnych w Końskich (Zarządca składowiska);
- 18) budowa RZGO w Końskich (warianty I).

5.1.2 Cele długookresowe 2012 – 2015

- 1) kontynuacja i intensyfikacja akcji szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami (Starostwo, Gminy);
- 2) dalsza organizacja i doskonalenie ponadlokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi (Gminy);
- 3) dalszy rozwój selektywnej zbiórki i osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu (Gmina, Przedsiębiorcy);
- 4) rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” (Gminy);
- 5) dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Gminy, Wytwórcy odpadów);
- 6) likwidacja składowiska odpadów komunalnych w Radoszycach i w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka (Zarządcy składowisk);
- 7) prowadzenie systemu monitoringu środowiska zrehabilitowanych składowisk odpadów komunalnych w fazie poeksploatacyjnej (Zarządcy składowisk);

5.2. Odpady wytwarzane w sektorze gospodarczym

5.2.1 Cele krótkookresowe 2008 – 2011

- 1) ograniczenie ilości odpadów poddawanych składowaniu (Wytwórcy odpadów);
- 2) rozebranie składowiska odpadów przemysłowych ZAMTAL oraz przeprowadzenie I etapu rekultywacji terenu (Starostwo);
- 3) eliminacja nieprawidłowych praktyk w gospodarowaniu odpadami medycznymi i weterynaryjnymi, zwłaszcza w sektorze prywatnym (Wytwórcy odpadów);
- 4) przekazywanie w całości pojazdów wycofanych z eksploatacji do stacji demontażu lub punktów zbiórki pojazdów, ich selektywne zbieranie i odzysk (Wytwórcy odpadów);
- 6) utrzymanie na określonym przez rozporządzenie poziomów odzysku recyklingu odpadów opakowaniowych (Wytwórcy odpadów);
- 7) odzysk z rynku 100 % ilości baterii i akumulatorów;
- 8) selektywne zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych (Gminy, Wytwórcy odpadów);
- 9) dokończenie inwentaryzacji ilości i stanu powierzchni pokryć dachowych i innych elementów zawierających azbest (Gminy);
- 10) opracowanie programów usuwania materiałów zawierających azbest (Gminy);
- 11) sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest (Posiadacze odpadów niebezpiecznych);
- 12) unieszkodliwienie urządzeń i odpadów zawierających PCB (Posiadacze odpadów niebezpiecznych);

5.2.2 Cele długoterminowe 2012 – 2015

- 1) zwiększanie odzysku i ponownego wykorzystania odpadów przemysłowych w procesach produkcyjnych (Wytwórcy odpadów);
- 2) przeprowadzenie II etapu rekultywacji terenu po składowisku odpadów przemysłowych ZAMTAL (Starostwo);
- 3) dalsze selektywne zbieranie, unieszkodliwianie i odzysk odpadów niebezpiecznych (Gmina, Wytwórcy odpadów);
- 4) stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest (Posiadacze odpadów niebezpiecznych).

6. SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W POWIECIE KONECKIM

Osiągnięcie wyznaczonych celów w gospodarce odpadami wymaga podjęcia szeregu działań systemowych, zarówno organizacyjnych jak i inwestycyjnych, a także zaangażowania znacznych środków finansowych. Dla potrzeb wdrożenia systemu gospodarki odpadami, w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2011”, uwzględniając głównie uwarunkowania geograficzne, gospodarcze, środowiskowe i gęstość zaludnienia, dokonano podziału województwa na 4 rejony gospodarki odpadami. Powiat konecki został zaliczony do rejonu zachodniego obejmującego powiaty: jędrzejowski, włoszczowski i konecki.

Osiągnięcie wyznaczonego celu w gospodarce odpadami wymaga zrealizowania następujących zadań:

- 1) selektywne zbieranie odpadów w sektorze komunalnym:
 - selektywne zbieranie odpadów opakowaniowych,
 - selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji,
 - selektywne zbieranie odpadów wielkogabarytowych,
 - selektywne zbieranie odpadów budowlanych,
 - selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych,
- 2) opracowanie i realizacja programów edukacji ekologicznej,
- 3) dostosowanie funkcjonowania składowisk odpadów komunalnych do przepisów prawa,
- 4) zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych,
- 5) rozbudowa lub budowa Rejonowych Zakładów Gospodarki Odpadami (RZGO) obejmujących co najmniej następujące instalacje:
 - sortownia odpadów,
 - kompostownia,
 - składowisko odpadów,
 - inne urządzenia do odzysku odpadów,
- 6) tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON),
- 7) selektywne zbieranie i odzysk odpadów z sektora gospodarczego,
- 8) opracowanie programów usuwania wytrobów zawierających azbest, w ramach planów gospodarki odpadami,
- 9) rekultywacja składowisk odpadów przemysłowych.

W planie gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego dopuszcza się **wariantowość** rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych:

- Utworzenie na terenie gminy Końskie Zakładu Gospodarowania Odpadami, zwanego dalej Zakładem, który kompleksowo zajmowałby się odpadami komunalnymi powstającymi na terenie gmin powiatu. W skład takiego Zakładu wchodziłaby sortownia, kompostownia i składowisko (istniejące obecnie składowisko w Końskich). Zakład powstałby w ramach porozumienia uczestników **Staropolskiego Związku Gmin i Miast**. Jednakże w przypadku przedsięwzięcia realizowanego w obszarze powiatu ponoszenie wysokich nakładów inwestycyjnych oraz kosztów eksploatacyjnych, związanych z funkcjonowaniem obiektu przekształcania odpadów, może nie być możliwe dla gmin. W warunkach powiatu koneckiego wskazane jest, aby budowę takiego Zakładu rozważyć wspólnie z powiatami sąsiednimi. – **WARIANT I**
- Indywidualne gospodarowania odpadami komunalnymi w poszczególnych gminach powiatu, uwzględniające położenie terytorialne gmin. Możliwość takiego rozwiązania wynika z faktu, iż gminy położone przy granicy powiatu mogą się przyłączać do realizacji projektów swoich najbliższych „sąsiadów” – **WARIANT II**

6.1. Opis działania systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym

Zbieranie i odbieranie odpadów winno nieodzownie wiązać się ze wzmożoną kontrolą Gmin w zakresie zawierania umów z firmami odbierającymi odpady. Dodatkowo konieczny jest nadzór nad prawidłowością wykonywania zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych, a w szczególności kwestie dotyczących metod oraz miejsc odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów wymaga prowadzenia akcji informacyjno – edukacyjnych. W tym celu zaleca się opracowywanie i realizację (przez gminy lub związki międzygminne lub powiaty) programów edukacji ekologicznej.

Po przeanalizowaniu prowadzonych obecnie systemów zbiórki odpadów na terenie powiatu możliwe jest prowadzenie *indywidualnej zbiórki* dla wszystkich gospodarstw – zabudowa jednorodzinna oraz *system kontenerowy* – zabudowa wielorodzinna, budynki użyteczności publicznej, szkoły. Prowadząc system należy ustalić częstotliwość odbioru odpadów, przy czym pamiętać trzeba, że ze względu na obecność odpadów organicznych, latem częstotliwość musi być większa.

Proponowany system gospodarki odpadami komunalnymi w powiecie opierać się będzie na rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, osiągnięciu planowanych poziomów odzysku odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych, redukcji odpadów ulegających biodegradacji oraz szukaniu odbiorców wyselekcjonowanych odpadów.

Niezwykle istotnym zagadnieniem w projektowanym systemie jest funkcjonowanie składowisk zgodnie z wymogami ochrony środowiska.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców powinna przyczynić się do zwiększenia efektywności prowadzonego zbierania odpadów, w której znaczącą rolę może odgrywać *selektywne zbieranie* odpadów. Zbiórką taką muszą być objęci wszyscy mieszkańcy powiatu. Zbieranie selektywne odpadów odbywać się może zgodnie z niżej podanymi metodami:

- zbieranie selektywne „u źródła” do pojemników albo worków wielokrotnego lub jednorazowego użytku w obrębie posesji
- kontenery ustawione w sąsiedztwie – oznakowane pojemniki na poszczególne grupy odpadów.

Oprócz podstawowych tradycyjnie selektywnie zbieranych odpadów użytkowych (makulatura, szkło, tworzywa sztuczne), powinny być zgodnie z niniejszym Planem, zebrane następujące rodzaje odpadów:

- odpady niebezpieczne
- odpady wielkogabarytowe
- odpady budowlane
- odpady ulegające biodegradacji

W celu zwiększenia skuteczności segregacji odpadów proponuje się prowadzenie zbiórki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Może być zbierana makulatura i puszki aluminiowe. Akcje te muszą być wspierane poprzez wprowadzenie indywidualnych nagród rzeczowych dla uczniów przynoszących największą ilość surowców wtórnych.

W zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych zakłada się tworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych (GPZON) wyposażonych m.in. w stanowiska przystosowane do gromadzenia odpadów niebezpiecznych, do których odpady będą dostarczane przez mieszkańców. Na terenie każdej gminy funkcjonować powinien przynajmniej jeden GPZON. Powinny do nich trafiać głównie lampy fluorescencyjne, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, oleje odpadowe. Możliwe jest także

tworzenie punktów zbierania wybranych odpadów niebezpiecznych w specjalistycznych pojemnikach zlokalizowanych przy obiektach usługowych lub szkołach. Rozwiązanie takie można zastosować do zbierania m.in. przeterminowanych leków – przy aptekach, zużytych małowabarytowych baterii – w szkołach, placówkach handlowych, urzędach, olejów odpadowych – na terenach stacji paliw. Jako alternatywne rozwiązanie w zakresie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych proponuje się zorganizowanie systematycznego odbioru odpadów przez specjalistyczny pojazd (Mobilny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych) objeżdżający dany teren zgodnie z harmonogramem (średnio cztery razy w roku).

6.2. Opis działania systemu gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym

Główne założenia systemu gospodarki odpadami przemysłowymi:

- wdrażanie technologii małoodpadowych,
- odzysk i unieszkodliwianie odpadów wytworzonych oraz nagromadzonych na składowiskach lub magazynowanych,
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych i przekazywanie ich do odzysku lub unieszkodliwienia,
- termiczne przekształcanie odpadów pochodzących z sektora gospodarczego,
- odzysk i recykling odpadów opakowaniowych i nieopakowaniowych (wspólnie z odpadami z sektora komunalnego),

7. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W ZAKRESIE

GOSPODAROWANIA ODPADAMI

7.1. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym

Na terenie powiatu koneckiego rozpoczęto realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami zgodną z zapisami zawartymi w „Powiatowym planie gospodarki odpadami”. Prowadzone są akcje informacyjno-edukacyjne, sukcesywnie rozwijana jest zbiórka odpadów komunalnych. Zbiórka odpadów odbywa się w sposób najbardziej efektywny – indywidualna zbiórka pojemnikowa i workowa w zabudowie jednorodzinnej oraz system kontenerowy w zabudowie wielorodzinnej, budynkach użyteczności publicznej. Rozpoczęto i rozwinęto selektywną zbiórkę odpadów komunalnych – plastiku, szkła, makulatury, odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych. Powstały dwa GPZON w Końskich i Stąporkowie oraz istnieje możliwość przekazywania wybranych rodzajów odpadów w wybranych punktach usługowo-handlowych.

Na terenie powiatu zbiórkę odpadów w sposób kompleksowy prowadzą specjalistyczne firmy posiadające stosowne pozwolenia wybierane przez poszczególne Gminy – zbiórka odpadów mieszanych, selektywna zbiórka odpadów: opakowaniowych, wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych. Część odpadów komunalnych z terenu powiatu obecnie przekazywana jest na składowiska w Końskich, Radoszycach, Wysznie Machorowskiej, Fałkowie (zamknięte na koniec 2006 r.). Natomiast część odpadów wywożona jest na tereny sąsiednich powiatów – z terenu gmin: Gowarczów, Smyków, Słupia oraz częściowo Stąporków.

W celu dalszej poprawy sytuacji związanej ze zbiórką odpadów komunalnych na terenie powiatu, należy rozwinąć zbiórkę odpadów komunalnych na terenie gminy Radoszyce, poprzez wyłonienie firmy, która w sposób kompleksowy będzie odbierać odpady od mieszkańców. Należy również dalej rozwijać zbiórkę odpadów na terenach gmin Ruda Maleniecka i Fałków. Na terenie gminy Gowarczów firma zbierająca odpady komunalne,

według informacji Urzędu, wprowadzić ma selektywną zbiórkę odpadów wśród mieszkańców.

Należy również utworzyć GPZON na terenach gmin wiejskich. W tym celu należy rozważyć formę tzw. „punktów mobilnych”.

Selektywną zbiórką odpadów, na szerszą skalę, powinny zająć się również szkoły znajdujące się na terenie powiatu.

Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki wiążą się również z:

- kontrolą umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości prowadzoną przez Gminy,
- kontrolą przedsiębiorców w zakresie działalności związanej z odbiorem odpadów komunalnych prowadzoną przez Gminy,
- egzekucją i wzmożonym nadzorem nad wykonywaniem decyzji dotyczących dostosowywania, zamykania i rekultywacji składowisk odpadów prowadzoną przez Starostę.

7.2. Odpady wytworzone w sektorze gospodarczym

Sytuacja w dziedzinie gospodarki odpadami w sektorze gospodarczym może ulec poprawie przez przyjęcie następujących zasad postępowania:

- zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez wspieranie „czystej produkcji”.
- minimalizacja powstających odpadów, co oznacza zmniejszenie ilości i/lub toksyczności odpadów wytwarzanych przez dane źródło.
- stosowanie niskoodpadowych technologii produkcji.

7.3. Odpady niebezpieczne

Aby zmniejszyć ilości powstawania odpadów niebezpiecznych należy:

- poprawić efektywność i zakres zbiórki odpadów niebezpiecznych wśród mieszkańców powiatu oraz wśród małych i średnich przedsiębiorstw,
- współdziałać na rzecz rozwoju systemu zbierania olejów odpadowych jak również zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów z gospodarstw domowych
- opracować i realizować gminne programy usuwania wyrobów zawierających azbest.

7.4. Plan redukcji odpadów ulegających biodegradacji

Zgodnie z przepisami ustawy o odpadach, do obowiązkowych zadań własnych gmin należy m.in. zapewnienie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:

- w 2010 r. 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2013 r. 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2020 r. 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.

Ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji w 1995 roku na terenie m.in. świętokrzyskiego wyznaczona została na poziomie 128 557 Mg. Wskaźniki wytwarzania odpadów ulegających biodegradacji dla roku 1995:

- tereny miejskie: 155 kg/M/rok,
- tereny wiejskie: 47 kg/M/rok.

W latach 2007-2011 wg prognoz wytwarzania odpadów ulegających biodegradacji w m.in. świętokrzyskim limit składowania odpadów ulegających biodegradacji jest wyższy od ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji. W skali całego województwa

dopiero w roku 2013 ilość wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji będzie wyższa od wymaganego limitu składowania.

Działania ograniczające ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji będą w przypadku powiatu koneckiego dotyczyły przede wszystkim terenów miasta Końskie i Starachowice, gdzie występuje zabudowa wielorodzinna. Z uwagi na rolniczy charakter powiatu, na terenach wiejskich większość wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji jest wykorzystywana we własnym zakresie. Szacuje się, że w gospodarstwach wiejskich na potrzeby własne tj. do produkcji kompostu, skarmiania zwierząt lub spalania w indywidualnych paleniskach domowych, wykorzystywane jest około 90% wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji.

Wdrażanie selektywnego zbierania i odbioru odpadów ulegających biodegradacji wymagało będzie podjęcia szeregu działań informacyjno-edukacyjnych. Odzysk tych odpadów będzie następował, oprócz przydomowego kompostowania, w ramach funkcjonowania Rejonowych Zakładów Gospodarki Odpadami w skład, których mają wejść m.in. kompostowanie odpadów.

7.5. Plan unieszkodliwiania odpadów zawierające PCB

PCB były szeroko stosowane w wielu gałęziach przemysłu, głównie w przemyśle elektrycznym, jako materiał elektroizolacyjny i chłodzący w kondensatorach i transformatorach. Zgodnie przepisami prawa dopuszczalne jest wykorzystywanie PCB w użytkowanych urządzeniach lub instalacjach, do dnia 30 czerwca 2010 roku. Do tego czasu powinno nastąpić oczyszczanie lub eliminowanie instalacji oraz urządzeń, zawierających PCB. W związku z powyższym konieczne jest:

- wymiany płynów w transformatorach,
- wycofywania z eksploatacji transformatorów i kondensatorów oraz innych urządzeń zawierających PCB wyprodukowanych w latach 1960-1985.

Na terenie powiatu koneckiego urządzenia zawierające PCB zlokalizowane są:

- w Stąporkowie, gdzie na stacji elektroenergetycznej znajduje się bateria kondensatorów,
- w Starej Górze k. Stąporkowa na terenie zakładu Henkel-Polska S.A.,
- w Końskich na terenie Zakładu Energetyki Ciepłej znajdują się transformatory i kondensatory zawierające PCB.

Urządzenia te w obecnej chwili pracują, a w przypadku ich awarii zostaną zdemontowane, unieszkodliwione przez Właścicieli i zamienione na nowe niezawierające PCB.

7.6. Plan unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest

Zasady bezpiecznego postępowania z odpadami zawierającymi azbest regulują następujące przepisy prawne:

- ustawa o odpadach,
- ustawa prawo ochrony środowiska,
- ustawa o zakazie stosowania wyrobów azbestowych,
- rozporządzenia wykonawcze:
 - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z 2004 r.),
 - rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824 z 2005 r.).

oraz „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów dnia 14 maja 2002 roku. Zgodnie z tym programem, do 2032 roku na terytorium Polski powinny być zlikwidowane wszystkie odpady zawierające azbest (wyroby azbestowe), zaś do 2018 roku m.in. 60% tej ilości.

Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest był szeroko stosowany do produkcji płyt i rur azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe i do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- łagodnych zmian opłucowych,
- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest),
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków. Poważny niepokój budzi fakt, że usuwanie obecnie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest często prowadzone jest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, co powoduje zwiększone zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest proces powstawania odpadów. Jediną metodą unieszkodliwiania odpadu z azbestem jest ich składowanie. Głównym celem jest bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie poprzez składowanie na wyznaczonych do tego celu obiektach. W sierpniu 2004 r., oddano do użytkowania składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest, miejscowość Dobrów, gmina Tuczępy, powiat buski.

Odpady zawierające azbest w większości pochodzą z rozbiórek i remontów. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe, elewacyjne oraz rury ciśnieniowe (wodociągowe). Na terenie powiatu koneckiego wciąż trwa szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających materiały azbestowe. Obecnie w 100 % zinwentaryzowano materiały zawierające azbest na terenach gmin: Końskie, Stąporków, Gowarczów, Smyków, Falków. Na tych terenach znajduje się łącznie 21 095,12 Mg materiałów zawierających azbest. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zinwentaryzowano 80 % obszaru, natomiast na obszarze gm. Radoszyce zinwentaryzowano 60-70 % terenu – 2 474,2 Mg wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy Słupia wciąż trwa inwentaryzacja i brak jest zestawienia ilościowego.

Zarząd powiatu powinien uwzględnić w swoich pracach:

- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządami gminnymi w zakresie zadań wynikających z programu,
- współpraca z lokalnymi mediami, szczególnie dla pobudzenia odpowiednich inicjatyw społecznych i przedstawiania opinii,

Koszty demontażu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest wynoszą:

- demontaż 6 zł/m²
- transport 4-8 zł/Mg/km
- składowanie na składowisku w Dobrowie gm. Tuczępy 200 zł/Mg

Tabela 10. Zadania do realizacji w zakresie usuwania odpadów zawierających azbest

Termin realizacji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
2008-2015	Przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania	Gminy
2007	Dokończenie szczegółowej inwentaryzacji elementów budowlanych zawierających azbest (pokryć dachowych, elewacji budynków, osłon rynien, rur kanalizacyjnych cementowo-azbestowych i innych) oraz ocena stanu tych elementów; sporządzenie zbiorczego wykazu obiektów w układzie trzech grup pilności w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej;	Gminy
2008-2011	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 30%	Posiadacze odpadów
2008-2018	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 60%	Posiadacze odpadów
2008-2032	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 100%	Posiadacze odpadów
2008-2015	Prowadzenie ewidencji usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy

7.7. Plan zamykania instalacji służących do unieszkodliwiania odpadów

Na terenie powiatu koneckiego składowiska odpadów komunalnych oraz składowisko odpadów przemysłowych zlokalizowane są na obszarach występowania użytkowych lub Głównych Zbiorników Wód Podziemnych GZWP:

- Składowisko odpadów komunalnych w Końskich – na terenie użytkowego poziomu wodonośnego, w sąsiedztwie GZWP 411, składowisko nadpoziomowe, izolacja dna foliami z tworzyw sztucznych, wyposażone w rowy opaskowe i system drenażowy; prowadzony monitoring wód podziemnych, powierzchniowych i gazu składowiskowego – zakończenie eksploatacji składowiska 2025 r.
- Składowisko odpadów komunalnych w Stąporkowie – na terenie użytkowego poziomu wodonośnego – składowisko nadpoziomowe, brak izolacji dna, brak drenażu wód odciekowych, prowadzony monitoring wód podziemnych i powierzchniowych – zakończenie eksploatacji 2005 r.
- Składowisko odpadów komunalnych w Fałkowie- na terenie użytkowego poziomu wodonośnego, składowisko podpoziomowe, izolacja dna w postaci warstwy mineralnej, brak monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych, systemu drenażowego i rowów opaskowych – zakończenie eksploatacji 2006 r.
- Składowisko odpadów komunalnych w Radoszycach – na terenie użytkowego poziomu wodonośnego, składowisko nadpoziomowe, izolacja dna w postaci gliniastej warstwy mineralnej, wykonano drenaż opaskowy wokół składowiska wraz ze zbiornikiem na odcieki i studzienkami kontrolnymi, brak monitoringu środowiska – zakończenie eksploatacji 2009 r.
- Składowisko odpadów komunalnych w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka – na terenie użytkowego poziomu wodonośnego, składowisko podpoziomowe, izolacja dna w postaci gliniasto-żwirowej warstwy mineralnej, brak monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych, brak rowów opaskowych i systemu drenażowego – zakończenie eksploatacji w 2009 r.
- Składowisko odpadów poprodukcyjnych po byłych Zakładach Metalurgicznych ZAMTAL w Końskich – gromadzono tu pyły stalownicze, złom stalowy i żeliwny, materiały ceramiczne i budowlane, pyły z filtrów i odpady po neutralizacji; na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 411 Końskie, prowadzony jest monitoring lokalny wód podziemnych, brak zorganizowanego systemu ujmowania wód opadowych z powierzchni i systemu rowów opaskowych, eksploatację składowiska zakończono w 1994 r.

Sugerowany sposób postępowania z poszczególnymi składowiskami komunalnymi, zapewniający minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko w ich otoczeniu:

- **rekultywacja** składowisk w Stąporkowie i Fałkowie zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- **zamknięcie, rekultywacja i likwidacja** składowisk w Radoszycach i Wyszynie Machorowskiej po 2009 r. zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- **przewiduje się przeprowadzenie rekultywacji** składowiska odpadów poprodukcyjnych po byłych Zakładach Metalurgicznych ZAMTAL poprzez rozebranie masy składowiska przez podmioty gospodarcze, a następnie rekultywację terenu;

W pierwszej kolejności należy założyć system monitoringu lokalnego środowiska wokół składowisk w Fałkowie, Radoszycach i Wyszynie Machorowskiej.

Na terenie powiatu koneckiego do dalszej eksploatacji przewiduje się składowisko odpadów komunalnych w Końskich. Składowisko to ma przewidziany okres eksploatacji do roku 2025.

7.8. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków realizacji planu gospodarki odpadami jest włączenie się do jego realizacji wszystkich mieszkańców powiatu. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska, w którym człowiek przebywa, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną.

Priorytetem w polityce ekologicznej państwa, a także Unii Europejskiej jest przeciwdziałanie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów. Zachęcanie mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów powinno być realizowane poprzez edukację ekologiczną:

- edukacja dzieci i młodzieży, między innymi poprzez konkursy, pogadanki,
- edukacja za pomocą środków masowego przekazu nie tylko w oparciu o akcję reklamową, ale także poprzez artykuły popularyzujące zachowania przyjazne dla środowiska w lokalnych gazetach,
- edukacja poprzez akcje plakatowania, prowadzone niezależnie, bądź przy okazji organizowania imprez o relatywnie dużym zasięgu.

Treści edukacyjne powinny uczyć korzystania z towarów i opakowań wielokrotnego użytku w celu ograniczenia wytwarzania odpadów, a także pokazywać korzyści płynące z powtórnego wykorzystania surowców odzyskanych z odpadów.

Przygotowane dla mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych materiały edukacyjno-informacyjne powinny zawierać ponadto kompletne informacje na temat prowadzonych akcji zbierania odpadów (lokalizacja i zakres).

Wszystkie działania informacyjno-edukacyjne powinny umożliwić maksymalnej akceptacji społeczeństwa, dla przyjętego systemu gospodarki odpadami, przy jednoczesnym wypracowaniu nawyków segregacji odpadów we własnych gospodarstwach domowych.

8. WSKAZANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW

Realizacja zamierzeń z zakresu gospodarki odpadami wymaga zapewnienia źródeł finansowania inwestycji i eksploatacji systemu.

Obecnie potencjalne źródła finansowania działań związanych z gospodarką odpadami to:

- fundusze własne gmin i powiatu;
- fundusze własne inwestorów; pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy, Wojewódzki, Powiatowy i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- kredyty preferencyjne;
- obligacje komunalne;
- dotacje

Krajowe źródła współfinansowania inwestycji z zakresu gospodarki odpadami:

- ***Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej***
NFOŚiGW udziela pomocy finansowej zgodnie z listą priorytetowych programów na dany rok. Poniżej przedstawiona została lista zadań planowanych do finansowania w roku 2007 w ramach priorytetu: „Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych”:

- 1) Kompleksowe systemy gospodarowania odpadami komunalnymi od projektu do realizacji, uwzględniające, co najmniej: działania prewencyjne, selektywne zbieranie, przygotowanie odpadów do odzysku lub unieszkodliwiania oraz, o ile wynika to z planów gospodarki odpadami, instalacje do odzysku, w tym recyklingu oraz unieszkodliwiania,
- 2) Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów niebezpiecznych oraz unieszkodliwianie,
- 3) Budowa instalacji umożliwiających przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w tym recyklingu,
- 4) Budowa instalacji do odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych,
- 5) Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych z odzyskiem energii,
- 6) Budowa instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie,
- 7) Kształtowanie postaw konsumentów w zakresie selekcji odpadów,
- 8) Modernizacja instalacji termicznego unieszkodliwiania odpadów (w kierunku obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza),
- 9) Dostosowanie istniejących składowisk odpadów do obowiązujących przepisów,
- 10) Przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia (w tym studium wykonalności, dokumentacja techniczna dla projektów, dokumentacja przetargowa),
- 11) Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami poprzez wsparcie dla wdrożenia nowych technologii w zakresie ograniczania materiałochłonności i ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne,
- 12) Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów użytkowych lub niebezpiecznych,
- 13) Zagospodarowanie odpadów opakowaniowych i użytkowych,
- 14) Zagospodarowanie i unieszkodliwianie substancji kontrolowanych,
- 15) Zbieranie i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz gospodarowanie odpadami powstałymi w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z NFOŚiGW mogą być m.in.:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

W NFOŚiGW stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NFOŚiGW, kredyty udzielane przez banki ze środków NFOŚiGW, konsorcja czyli wspólne finansowanie NFOŚiGW z bankami, linie kredytowe ze środków NFOŚiGW obsługiwane przez banki)
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia)
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego)

- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach**

Główne zadania i kierunki działalności WFOŚiGW są wyznaczane w przyjętym i corocznie aktualizowanym planie działalności (zestawienie przedsięwzięć priorytetowych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

Pożyczki i dotacje ze środków finansowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, zgodnie z listą przedsięwzięć priorytetowych określone są na każdy rok. W roku 2007 Wojewódzki Fundusz finansuje działania związane z gospodarką odpadami w ramach priorytetu „Ochrona powierzchni ziemi”. Wśród zadań priorytetowych znajdują się m.in.:

I. Zadania ujęte w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego”:

- 1) Realizacja kompleksowych programów i systemów gospodarowania odpadami komunalnymi,
- 2) Selektywne zbieranie odpadów komunalnych,
- 3) Wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących składowisk odpadów komunalnych,
- 4) Wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących sortowni odpadów komunalnych,
- 5) Tworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych (GPZON) i stacji przeładunkowych odpadów niebezpiecznych (SPON),
- 6) Rekultywacja składowisk odpadów,
- 7) Wyposażenie składowisk odpadów komunalnych w niezbędne systemy drenażu wód odciekowych i opadowych, instalacje do odprowadzania i unieszkodliwiania gazu składowiskowego, urządzenia techniczne do prawidłowego funkcjonowania składowisk (wagi samochodowe, kompaktory, brodziki dezynfekcyjne) i urządzenia do magazynowania odpadów niebezpiecznych pochodzenia komunalnego,
- 8) Dekontaminacja lub unieszkodliwienie urządzeń i odpadów zawierających PCB,
- 9) Budowa instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

II. Usuwanie (demontaż i transport) i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej oraz z obiektów budowlanych spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot.

III. Realizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest przez JST

IV. Realizacja przedsięwzięć międzydziedzinowych związanych z gospodarką odpadami.

Beneficjentami ubiegającymi się o środki finansowe z WFOŚiGW mogą być m.in.:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),

- **Powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej**

Środki gromadzone w powiatowych i gminnych funduszach są generalnie przeznaczone na wspomaganie ustalonych przez radę powiatu lub radę gminy przedsięwzięć ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym związanych z ochroną powierzchni ziemi.

Obecnie środki powiatowych funduszy przeznacza się na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, a także na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym plany gospodarki odpadami.

Celem działania GFOŚiGW jest dofinansowanie przedsięwzięć proekologicznych, na zasadach ustalanych indywidualnie, na terenie własnej gminy.

W zakresie gospodarki odpadami środki gminnych i powiatowych funduszy przeznaczane są m.in. na:

- 1) Edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- 2) Przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
- 3) Wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- 4) Działania związane z usuwaniem azbestu.

Beneficjentami środków GFOŚiGW mogą być przede wszystkim instytucje i urzędy, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne zaś PFOŚiGW są podmioty nie zaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku.

Fundacja EkoFundusz

Wśród dziedzin priorytetowych EkoFunduszu znajduje się m.in. gospodarka odpadami. W ramach tego priorytetu EkoFundusz finansuje:

- 1) Organizację kompleksowych systemów zbiórki, recyklingu i zagospodarowania odpadów komunalnych obsługujących 50 – 250 tys. mieszkańców;
- 2) Unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych;
- 3) Budowę instalacji do recyklingu odpadów komunalnych i niebezpiecznych;
- 4) Modernizację technologii przemysłowych prowadzące do eliminacji powstawania odpadów niebezpiecznych (tzw. „czyste technologie”).

Środki EkoFunduszu mają charakter bezzwrotnej pomocy zagranicznej i stosuje się do nich preferencje wynikające z obowiązujących przepisów.

EkoFundusz nie dofinansowuje projektów dotyczących prowadzenia badań naukowych, akcji monitoringowych, konferencji i sympozjów oraz innych form działalności edukacyjnej.

Wszystkie wnioski o dofinansowanie oceniane są według obowiązujących procedur EkoFunduszu na podstawie kryteriów: ekologicznego, technologicznego, ekonomicznego i organizacyjnego. Aby otrzymać dotację wszystkie te oceny muszą być pozytywne, a wnioskodawca musi wykazać się wiarygodnością finansową, a także zapewnieniem pełnego finansowania projektu w części nie objętej dotacją EkoFunduszu.

EkoFundusz może wspierać finansowo zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich zaawansowanie finansowe nie przekracza 60% w dniu złożenia wniosku do EkoFunduszu.

EkoFundusz nie finansuje projektów, które uzyskały, bądź starają się o dotację z Funduszu Spójności, Regionalnych Programów Operacyjnych (dawny Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego Unii Europejskiej, a także z Funduszu EOG (tzw. Fundusz norweski).

Beneficjentami EkoFunduszu mogą być:

- samorządy,
- przedsiębiorcy,
- instytucje, społeczne organizacje ekologiczne, dyrekcje parków narodowych i krajobrazowych, placówki oświatowe, edukacyjne, placówki służby zdrowia oraz spółdzielnie mieszkaniowe.

Beneficjentami mogą być właściciele zakładów zajmujących się gospodarką odpadami w tym samorządy lokalne oraz przedsiębiorstwa komunalne, które spełniają funkcje komunalne, niezależnie od struktury własności.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Banki kredytują inwestycje ekologiczne na zasadach komercyjnych. Przedmiotem kredytowania jest zakup i/lub montażu urządzeń służących ochronie środowiska.

Warunki kredytowania w różnych bankach są różne. Generalnie przy spełnieniu odpowiednich warunków banki wyrażają chęć kredytowania nawet 100% kosztów inwestycyjnych.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne.

Okres kredytowania wynosi przeważnie do 5-10 lat.

Unijne źródła współfinansowania inwestycji z zakresu gospodarki odpadami:

- **Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” w ramach Funduszu Spójności (lata 2007-2013)**

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in. gospodarka odpadami ochrona powierzchni ziemi. Głównym celem jest zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywacja terenów zdegradowanych oraz ochrona brzegów morskich.

W zakresie gospodarki odpadami wspierane będą działania w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Beneficjentami mogą być przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego i ich związki.

- **Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego (lata 2007-2013)**

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in.: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej”. W ramach priorytetu unowocześniane będą funkcjonujące na terenie województwa (regionalne i lokalne) systemy składowania i unieszkodliwiania odpadów.

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, związki i porozumienia; jednostki administracji rządowej w województwie; jednostki organizacyjne lasów państwowych; inne jednostki publiczne, jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, zakłady energetyczne, jednostki organizacyjne lasów państwowych.

- **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013**

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in.: „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. W ramach działania przeznaczone są środki na tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych.

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego, jednostki wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego, operatorzy sieci energetycznych.

9. ZADANIA STRATEGICZNE, W TYM HARMONOGRAM REALIZACJI PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedstawione potrzeby inwestycyjne dotyczą jedynie przedsięwzięć podstawowych w zakresie gospodarowania odpadami, w sektorach komunalnym i gospodarczym, przewidzianych do realizacji w okresie do 2015 roku.

Tabela 11. Harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych przedsięwzięć

Przedsięwzięcia	lata realizacji	szacunkowy koszt w zł
założenie sieci monitoringu lokalnego wokół składowisk w Fałkowie, Radoszycach i w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka	2008-2009	90 tys.
rekultywacja składowisk w Stąporkowie i Fałkowie, prowadzenie monitoringu środowiska	2008-2011	2,8 mln
budowa kompostowni oraz kwatery nr II na składowisku odpadów komunalnych w Końskich	2008-2011	1,5-2,0 mln
Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami w Końskich	2008-2011	6-10 mln
Organizacja Gminnych Punktów Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (6)	2009-2011	30 tys.
Rekultywacja składowiska odpadów przemysłowych po byłym ZAMTALU w Końskich I etap	2008-2011	7 mln
likwidacja składowiska odpadów komunalnych w Radoszycach i w Wyszynie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka;	2011-2015	2,0 mln
prowadzenie monitoringu środowiska składowisk odpadów komunalnych na terenie powiatu	2008-2015	80 tys. zł/rok
Likwidacja „dzikich” składowisk na terenie powiatu	2008-2015	40 tys. zł/rok

10. WNIOSKI Z PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PLANU NA ŚRODOWISKO

Realizację założeń planu gospodarki odpadami ma na celu poprawę istniejącego stanu środowiska w zakresie związanym z deponowaniem i zagospodarowaniem odpadów. Należy jednak pamiętać, że niektóre przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami mogą lokalnie oddziaływać na środowisko. Inwestycje tego typu powodują także często szereg konfliktów społecznych, co często związane jest z brakiem odpowiedniej informacji skierowanej do społeczności.

Składowiska odpadów

Deponowane na składowiskach odpady komunalne oraz przemysłowe mogą stać się długotrwałymi ogniskami zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego. Przy braku odpowiedniego uszczelnienia składowisk (naturalnego lub wykonanego sztucznie) wymywane zanieczyszczenia mogą być wprowadzane do wód powierzchniowych i podziemnych, co powoduje ich degradację.

Składowiska odpadów komunalnych mogą przyczyniać się do wzrostu odczynu wód (pH), ciągłego wzrostu mineralizacji, ilości zawiesin, twardości ogólnej oraz makroskładników takich, jak: chlorki, sól, potas. Charakterystyczny jest znaczący wzrost zawartości związków azotu (azot amonowy, azotyny, azotany) oraz fosforanów, żelaza, kwasów organicznych i podwyższenie BZT5, ChZT. Bardzo wysokie jest również skażenie

bakteriologiczne (E-coli, Streptococcus) odcieków ze składowisk komunalnych, co stanowi realne zagrożenie dla środowiska wodno-glebowego wokół składowisk.

Składowiska odpadów komunalnych stanowią zagrożenie również dla czystości powietrza. Wydostający się do atmosfery biogaz może być przyczyną wielu zagrożeń, w tym wybuchy i pożary oraz wpływa na rozwój efektu cieplarnianego.

W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko, składowiska nie spełniające wymagań określonych normami i przepisami zostaną zamknięte i zrehabilitowane – w Stąporkowie, Fałkowie, Radoszycach i Wyszynie Machorowskiej. Prawidłowo przeprowadzony proces rekultywacji, polegający na zabezpieczeniu przed ingerencją wód opadowych i podziemnych, założeniu systemu odgazowującego (dla składowiska komunalnego) oraz rekultywacją terenów po składowiskach, pozwoli na znaczną eliminację zagrożenia składowisk odpadów na środowisko.

Rekultywacja składowiska odpadów przemysłowych ZAMTAL zmniejszy zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych, poprzez ograniczenie przenikających zanieczyszczeń z bryły składowiska.

Zastosowanie w pierwszej kolejności systemu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” oraz odzysku, a następnie unieszkodliwianie odpadów, przyczyni się w znacznym stopniu do ograniczenia ujemnych skutków wprowadzenia planu na środowisko.

Kompostowanie odpadów komunalnych

Produktami kompostowania czyli tlenowego procesu rozkładu, jest nawóz organiczny, zawierający próchnicę oraz mikroelementy oraz dwutlenek węgla i parę wodną. Utrzymywana temperatura w początkowym procesie kompostowania (około 70⁰C) gwarantuje higienizację kompostu i likwidację mikroorganizmów chorobotwórczych. Kompostuje się głównie odpady zielone i odpady organiczne ulegające biodegradacji, wydzielone z masy odpadów komunalnych. Konieczna jest zatem wstępna segregacja oraz selektywne zbieranie odpadów.

Na terenie powiatu proponuje się wprowadzenie systemu indywidualnego i lokalnego kompostowania odpadów ulegających procesowi biodegradacji oraz kompostowanie w Zakładzie Gospodarowania Odpadami. Przyczyni się to do ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji, trafiających na składowiska odpadów komunalnych. Wytworzony kompost może być wykorzystany do nawożenia upraw lub rekultywacji składowisk.

Likwidacja „dzikich wysypisk”

Wysypiska, które są niezorganizowanymi punktami składowania odpadów (komunalnych, wielkogabarytowych, urządzeń elektrycznych i elektronicznych, odpadów remontowo-budowlanych) oraz funkcjonują bez zezwolenia władz terenowych („dzikie” wysypiska) wykazują negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze.

Szczegółowa inwentaryzacja i bieżąca likwidacja tych wysypisk przyczyni się w znaczącym stopniu do poprawy stanu jakości środowiska. Nastąpi uporządkowanie terenu, przywrócenie naturalnych siedlisk flory i fauny i przede wszystkim zostanie zlikwidowane ognisko zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych.

Edukacja ekologiczna

Realizacja planu gospodarki odpadami w powiecie koneckim, uwarunkowana jest głównie włączeniem się do udziału w jego realizacji wszystkich mieszkańców powiatu, a zwłaszcza mieszkańców terenów wiejskich. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska i jego zasobów, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną.

Nastąpić to powinno poprzez intensywne szkolenia i szeroko zakrojoną kampanię informacyjno-edukacyjną, dotyczącą:

- ograniczenia powstawania odpadów,
- segregacji odpadów „u źródła” ich powstania i ich zagospodarowywania,
- wykorzystania w recyklingu odpadów mogących zastąpić surowce pierwotne

Edukacja w szkołach może odbywać się m.in. poprzez organizowanie konkursów na szczeblu międzygminnym, czy powiatowym, organizowanych przez władze samorządowe. Należy wyraźnie podkreślić, że realizowane na szeroką skalę przedsięwzięcia edukacyjne, przyczynią się do ograniczania negatywnych skutków oddziaływania na środowisko, w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

11. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU

Władze powiatowe odpowiadają za wdrożenie systemu zawartego w „Powiatowym planie gospodarki odpadami” i są zobowiązane do monitorowania zmian w zakresie gospodarki odpadami. Monitorowanie realizacji planu umożliwia ocenę prawidłowości i efektywności działań.

Zgodnie z art. 14 ustawy o odpadach, projekt planu powiatowego podlega zaopiniowaniu przez zarządy gmin i zarząd województwa.

Monitoring gospodarki odpadami polega na działaniach organizacyjno-kontrolnych prowadzonych w oparciu o Marszałka, Starostę i Wójta.

System monitoringu i oceny zadań oraz celów zawartych w planie gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego składa się z:

- systemu sprawozdawczości i raportowania przez organy urzędowe i podmioty gospodarcze, uwzględniające obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych oraz wskazówki realizacyjne zamierzonych działań,
- wojewódzkiej bazy danych o odpadach,
- systemu nadzoru i kontroli.

System sprawozdawczości i raportowania

Zarząd powiatu koneckiego ma obowiązek przedłożenia co 2 lata radzie powiatu oraz zarządowi województwa sprawozdania z realizacji powiatowego planu gospodarki odpadami. Sprawozdanie zawiera informacje o wykonaniu jakościowych i ilościowych zadań postawionych w planie oraz opis postępu we wdrażaniu inicjatyw zawartych w krótkookresowym planie działania.

Weryfikacja i aktualizacja planu

Plan gospodarki odpadami aktualizowany będzie nie rzadziej niż raz na 4 lata. Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, zmienionej w wyniku realizacji planu krótkookresowego, wytyczone priorytety, cele i działania, program długookresowy oraz analiza oddziaływań. Jednym z najbardziej istotnych elementów aktualizacji i weryfikacji planu będzie uściślenie bilansów odpadów wytwarzanych, poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwianych, opracowanych na podstawie informacji z wojewódzkiej bazy danych o odpadach.

System nadzoru i kontroli

Do najważniejszych zadań w zakresie monitorowania gospodarki odpadami należą:

- kontrola przestrzegania przepisów z dziedziny gospodarki odpadami,
- kontrola przestrzegania warunków zawartych w pozwoleniach i decyzjach z zakresu gospodarki odpadami,
- kontrola eksploatacji obiektów, instalacji i urządzeń gospodarki odpadami.

Podmioty i obiekty objęte nadzorem i kontrolą:

- posiadacze odpadów

- podmioty zajmujące się zbiórką i transportem odpadów
- podmioty zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów
- obiekty, instalacje i urządzenia służące do odzysku i unieszkodliwienia odpadów

System ten należy cały czas weryfikować i udoskonalać w celu prawidłowego i rzetelnego rozpoznania sytuacji z zakresu gospodarki odpadami na terenie powiatu. Firmy zajmujące się zbiórką odpadów komunalnych zobowiązane zostaną do kompleksowego przedstawiania ilościowego i jakościowego zbieranych odpadów w systemie kwartalnym do urzędów gmin. Pozwoli to na kontrolę poziomów odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów. Natomiast Gminy powinny corocznie przekazywać informację do Starostwa dotyczące gospodarki odpadami. Pozwoli to na zbudowanie rzetelnej bazy danych i pozwoli planować zadania do realizacji w celu dalszej poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami.

Proponowane wskaźniki efektywności Planu Gospodarki Odpadami

Poniżej przedstawiono proponowane zestawy wskaźników monitoringu prowadzonego przez organa odpowiedzialne za realizację Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela 12. Wskaźniki monitorowania Planu Gospodarki Odpadami

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary
<i>A. Wskaźniki stanu gospodarki odpadami i zmiany presji na środowisko</i>		
1.	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych	kg/M/rok
2.	Udział odpadów z sektora komunalnego deponowanych na składowisku	%
3.	Udział odzyskiwanych surowców wtórnych w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	%
6.	Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych	kg/M/rok
7.	Stopień unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych	%
8.	Nakłady na gospodarkę odpadami (w tym inwestycyjne i pozainwestycyjne)	mln zł/rok
<i>B. Wskaźniki świadomości ekologicznej</i>		
1.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy gospodarki odpadami wg oceny jakościowej	
2.	Ilość i rodzaj interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzikie wysypiska)	
3.	Ilość i rodzaj kampanii edukacyjno-informacyjnych	

12. STRESZCZENIE PLANU GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU KONECKIEGO

Niniejszy Planu gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego stanowi aktualizację Planu z 2003 r. Obejmuje on okres lat 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy w zakresie celów i zadań strategicznych do 2015 r. W niniejszym Planie przedstawiono w podziale na sektor komunalny, gospodarczy i odpady niebezpieczne m.in.:

- charakterystykę powiatu z uwzględnieniem czynników wpływających na gospodarkę odpadami,
- analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami,
- prognozy wzrostu ilości wytwarzanych odpadów,
- cele i zadania,
- system gospodarki odpadami,
- źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami,
- harmonogram realizacji przedsięwzięć.

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w 100% objęci są mieszkańcy gmin: Końskie, Słupia i Smyków. Natomiast najslabiej rozwinięta jest zbiórka odpadów w gminie Radoszyce – około 10% (mieszkańcy mogą indywidualnie odwozić odpady na składowisko gminne). W kilku gminach na terenie powiatu koneckiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów (Końskie, Stąporków, Słupia, Smyków, Ruda Maleniecka, Fałków). Selektywna zbiórka obejmuje odpady typu szkło, tworzywa sztuczne i makulatura.

Na terenie gminy Końskie i Stąporków utworzone zostały GPZON, w których zbierane są selektywnie odpady niebezpieczne oraz sprzęt AGD i RTV.

Na terenie gminy Słupia organizowana jest akcja 1-2 razy w roku zbiórki odpadów wielkogabarytowych od mieszkańców.

Odpady komunalne z terenu gmin: Gowarczów, Smyków i Słupia składowane są poza terenem powiatu. Od początku 2006 r. część odpadów z terenu gminy Stąporków również składowana jest poza powiatem.

Na terenie powiatu koneckiego zlokalizowanych jest 5 składowisk odpadów komunalnych: w Końskich (część zrehabilitowana i czynna), Radoszycach, Wysznie Machorowskiej gm. Ruda Maleniecka, Fałkowie (zamknięte na koniec 2006 r.) i Stąporkowie (zamknięte na koniec 2005 r.). W powiecie zlokalizowane jest także nieczynne i wymagające rekultywacji składowisko odpadów niebezpiecznych poprodukcyjnych po byłych Zakładach Metalurgicznych ZAMTAL w Końskich.

Odpady z sektora gospodarczego wytworzone na terenie powiatu koneckiego były transportowane przez specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie oraz unieszkodliwione (odpady niebezpieczne) lub wykorzystane gospodarczo. Niewielki procent poddawany jest składowaniu.

Na terenie powiatu istnieje kilka zakładowych instalacji do odzysku odpadów z sektora gospodarczego, m.in. na terenie: Koneckich Zakładów Odlewniczych S.A., Ceramiki GRES S.A. w Kopaninach, Ceramiki Końskie Sp. z o.o., HENKEL POLSKA. Istnieje również wiele zakładów odlewniczych, które w żeliwiakach unieszkodliwiają złom stalowy i żeliwny, będący podstawą procesu technologicznego. Najwięcej zakładów tego typu funkcjonuje w gminie Końskie. Na terenie powiatu również betoniarnie wykorzystują do produkcji betonu i elementów budowlanych odpady z procesów energetycznego spalania paliw.

Dla potrzeb wdrożenia systemu gospodarki odpadami, w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2011”, uwzględniając głównie uwarunkowania geograficzne, gospodarcze, środowiskowe i gęstość zaludnienia, dokonano

podziału województwa na 4 rejony gospodarki odpadami. Powiat konecki został zaliczony do rejonu zachodniego obejmującego powiaty: jędrzejowski, włoszczowski i konecki.

Do *głównych zadań* systemu gospodarki odpadami komunalnymi należy zaliczyć:

- uporządkowanie gospodarki odpadami w powiecie; szczególnie dotyczy to odpadów niebezpiecznych, oraz rekultywacji składowisk w Stąporkowie, Fałkowie, Radoszycach i Wyszyńie Machorowskiej;
- wdrożenia procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia szczegółowych celów, krótko- i długookresowych oraz zadań dotyczących sektora komunalnego, i gospodarczego oraz odpadów niebezpiecznych.

Oprócz selektywnego zbierania surowców wtórnych: makulatura, szkło, tworzywa sztuczne, powinny być zgodnie z Planem, zbierane odpady niebezpieczne, wielkogabarytowe, budowlane i ulegające biodegradacji.

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami w powiecie koneckim jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY I ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. „Plan gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego”, Kielce 2003 r. – przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Końskich Nr XII/8/2004 z dnia 10 marca 2004 r.
2. Sprawozdanie z realizacji „Planu gospodarki odpadami dla powiatu koneckiego za lata 2004-2006”, Kielce 2007 r.
3. Projekt aktualizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 (strona internetowa Ministerstwa Środowiska <http://www.mos.gov.pl>).
4. Projekt aktualizacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2011”, Kielce 2007 r.
5. Dane na temat gospodarki odpadami na terenie powiatu koneckiego – Starostwo Powiatowe w Końskich.
6. Informacje przekazane przez eksploatatorów składowisk komunalnych.
7. Informacje przekazane przez podmioty gospodarcze na temat wytwarzania, unieszkodliwiania i zagospodarowania odpadami.
8. Ankiety dotyczące aktualizacji PGO dla woj. świętokrzyskiego, rozesłane do gmin woj. świętokrzyskiego – dane Starostwa Powiatowego w Końskich.
9. GUS: Dane statystyczne [strona internetowa <http://www.stat.gov.pl>].
10. Informacja o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2005, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2006 r.

14. SŁOWNICZEK

Podstawowe definicje i pojęcia stosowane w Planie gospodarki odpadami

1. **Cel w gospodarowaniu odpadami** - to, do czego się dąży, co się chce osiągnąć w gospodarowaniu odpadami.
2. **Gospodarowanie odpadami** - rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk, i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.
3. **Komunalne osady ściekowe** - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych.
4. **Likwidacja składowiska** – rozumie się przez to zespół działań inwestycyjnych w zakresie zabezpieczenia i docelowej eliminacji zagrożeń dla środowiska.
5. **Odpady** - oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.
6. **Odpady komunalne** - rozumie się przez to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.
7. **Odpady ulegające biodegradacji** - rozumie się przez to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów.
8. **Odzysk** - rozumie się przez to wszelkie działania, nie stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu opadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania, określone w załączniku nr 5 do w/w ustawy o odpadach.

9. **PCB** - rozumie się przez to polichlorowane bifenyle, polichlorowane trifenyle, monometylotetra-chlorodifenylometan, monometylodibromo-difenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005 % wagowo łącznie.
10. **Posiadacz odpadów** - rozumie się przez to każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną); domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.
11. **Recykling** - rozumie się przez to taki odzysk, który polega na powtórnym przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii.
12. **Składowisko odpadów** – rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.
13. **Składowisko odpadów komunalnych** – rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów komunalnych.
14. **Składowisko odpadów przemysłowych** – rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów pochodzących z sektora gospodarczego, z wyłączeniem odpadów komunalnych.
15. **Strategia gospodarki odpadami** - sposób przygotowania i prowadzenia gospodarowania odpadami.
16. **System gospodarki odpadami** - należy przez to rozumieć ogół działań inwestycyjnych i organizacyjnych realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i innymi dokumentami, zmierzających do osiągnięcia założonych celów w gospodarce odpadami.
17. **Termiczne przekształcanie odpadów** – rozumie się przez to procesy utleniania odpadów, w tym spalania, zgazowywania lub rozkładu odpadów, w tym rozkładu pirolitycznego, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach na zasadach określonych w przepisach szczegółowych; recykling organiczny nie jest traktowany jako termiczne przekształcanie odpadów.
18. **Unieszkodliwianie** - rozumie się przez to poddanie odpadów określonym procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych, określonych w załączniku nr 6 do ustawy o odpadach w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.
19. **Wytwórca odpadów** - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.
20. **Zadania** - działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów
21. **Zbieranie odpadów** - rozumie się przez to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie ich do transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA POWIATU KONECKIEGO

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU KONECKIEGO

1. WSTĘP

Problem usuwania materiałów zawierających azbest podejmowany jest na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym. Koordynacja działań w tym zakresie na poszczególnych poziomach zarządzania pozwala na dokonanie zintegrowanej oceny skali zagrożenia azbestem oraz przyczynić się do rozpoczęcia procesu likwidacji materiałów azbestowych z zachowaniem zasady minimalizacji odpadów oraz ich bezpiecznego składowania.

Działania programowe, jak i te dotyczące samego postępowania z azbestem, należącym do grupy odpadów niebezpiecznych, wynikają z procedur ustawowych będących wynikiem dostosowania prawa dotychczas obowiązującego w Polsce do wymogów UE. Przepisy obowiązujące w kraju w sposób szczególny obligują samorządy wszystkich szczebli do uczestnictwa w tym procesie, dla zapewnienia ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska naturalnego zgodnie z konstytucją i zasadą zrównoważonego rozwoju.

Jak wynika z prowadzonej inwentaryzacji wyrobów azbestowych największe nagromadzenie azbestu występuje w starszych obiektach mieszkalnych oraz inwentarskich stanowiących własność mieszkańców powiatu. Zadania Powiatu powinny koncentrować się w szczególności na koordynacji działań w powiecie z udziałem gmin, powinny również dotyczyć edukacji w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, jak również wydawania zezwoleń firmom budowlanym i transportowym.

Opracowany na szczeblu powiatowym „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla powiatu koneckiego” tematykę azbestu ujmuje w szerszym aspekcie, obejmując też gminy powiatu i stanowić winien podstawę do opracowania programów na szczeblu gminnym. Dokument niniejszy zgodnie z założeniami powinien także pełnić funkcję instrukcji postępowania z wyrobami azbestowymi dla środowisk, do których jest kierowany.

2. CELE „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU KONECKIEGO”

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla powiatu koneckiego” opracowano kierując się koniecznością likwidacji na terenie powiatu negatywnego oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko naturalne wyrobów zawierających azbest. Dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest wykonanie szeregu zamierzonych czynności, będących programem zadań i prac przyjętych do realizacji w określonym czasie, a w szczególności:

- instruktaż z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest dla osób fizycznych, prawnych, jednostek organizacyjnych, na których ciążyą określone obowiązki z tytułu posiadania obiektów zawierających materiały azbestowe oraz z tytułu wytwarzania, w wyniku remontów, odpadów zawierających azbest,
- zadania posiadaczy, Powiatu i Gmin z tytułu występowania na terenie powiatu materiałów zawierających azbest, w tym z tytułu posiadania, wytwarzania, usuwania i transportu odpadów zawierających azbest,
- identyfikację możliwości wsparcia finansowego przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu.

Należy zwrócić szczególną uwagę, że obecnie na terytorium Polski produkcja, stosowanie oraz obrót azbestem i wyrobami zawierającymi azbest jest zabronione na podstawie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Natomiast zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie

wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest, wykorzystywanie azbestu lub wytrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

3. SZKODLIWOSC AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

3.1. Występowanie w przyrodzie i właściwości azbestu

Azbest to ogólna nazwa sześciu różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli powszechnie występujących w skorupie ziemskiej. Azbest jest także handlową nazwą odnoszącą się do grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu.

3.2. Ogólne zastosowanie azbestu

Właściwości minerałów azbestowych sprawiły, że znalazły one szerokie zastosowanie w wielu dziedzinach gospodarki na świecie, w tym również w naszym kraju. Azbest wykorzystywany był na szeroką skalę przez ostatnie sto lat, znajdując zastosowanie w ok. 3-5 tys. (wg różnych źródeł) wyrobach, z czego masowo (około 85% całkowitego wykorzystania gospodarczego) w produkcji materiałów budowlanych. Zasadniczymi materiałami budowlanymi zawierającymi azbest są wyroby azbestowo-cementowe w postaci płyt dachowych i elewacyjnych, przewodów kominowych i zsyków oraz rur do budowy wodociągów i kanalizacji sanitarnej.

Duże ilości azbestu występują przy wytwarzaniu wyrobów przemysłu motoryzacyjnego, elektromaszynowego, artykułów gospodarstwa domowego, jak również w energetyce, hutnictwie, przemyśle stoczniowym, chemicznym, lotniczym, w kolejnictwie.

Azbest wykorzystywany był również między innymi przy produkcji sprzętu gospodarstwa domowego, np. kuchenek, piecyków elektrycznych i gazowych, opiekaczy, suszarek do włosów oraz siatek azbestowych. Surowca tego używano także do produkcji farb, pokostów, klejów, smarów, płytek i wykładzin podłogowych oraz koców gaśniczych.

Zawartość azbestu w poszczególnych wyrobach przedstawia się następująco:

- kompozycje azbestowo-cementowych stosowane w budownictwie, jak np. azbestocement, płyty azbestowo-cementowe (eternit), wielkogabarytowe rury kanalizacyjne i wodociągowe, które zawierają 10-15% wag. azbestu,
- ogniotrwałe i odporne na działanie czynników chemicznych płyty, tynki izolacyjne itp. - 25-40% wag.,
- izolacyjne połączenia i płyty azbestowo-kauczukowe do wyrobu uszczelek - 25-85% wag.,
- materiały cierne (głównie okładziny hamulcowe i sprzęgłowe) - do 70% wag.,
- winylo-azbestowe płytki i wykładziny podłogowe - do 7,5% wag.,
- papier, tektura azbestowa i wojłok, - 25-98% wag.,
- przedza i tkaniny izolacyjne (ubrania ochronne, rękawice, osłony przeciwogniowe i izolacje elektryczne) - 25-98%.

Obecnie na terytorium Polski produkcja, stosowanie oraz obrót azbestem i wyrobami zawierającymi azbest jest zabronione pod odpowiedzialnością karną (kara grzywny, ograniczenia lub pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat) na podstawie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.

3.3. Wpływ azbestu na organizm ludzki

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym (nieuszkodzone) oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej (łamanie, kruszenie, cięcie i każda inna obróbka), jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych (korozja). Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Oddychanie powietrzem, w którym znajdują się niewidzialne dla oka włókna azbestu może doprowadzić do szeregu chorób układu oddechowego:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- rak płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest),
- międzybłoniaki opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości),
- łagodne zmiany opłucnowe.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłoniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

4. OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY I PROCEDURY W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Sposób postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest reguluje szereg przepisów prawa oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia wykonawcze. Wykaz obowiązujących aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118),
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251),
5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 Nr 129, poz. 902 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.),
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206),
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 152, poz. 1737),
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania

- substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439),
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595),
 12. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833),
 13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2003 r. Nr 1, poz. 12),
 14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858),
 15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986),
 16. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.),
 17. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126),
 18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876),
 19. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649),
 20. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573),
 21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61 poz. 549),
 22. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553),
 23. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).
 24. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231).

Procedury postępowania z wyrobami zawierającymi azbest proponowane przez Ministerstwo Gospodarki.

GRUPA I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1.

Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2.

Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

GRUPA II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3.

Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4.

Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

GRUPA III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5.

Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

GRUPA IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6.

Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest

Zakres procedury obejmuje cały okres, w którym budynek, budowla, instalacja lub urządzenie przemysłowe oraz teren, niezależnie od ich wielkości lub stanu, charakteryzuje się tym, że znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej oceny, tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej ocenie ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz oceny właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego – w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej oceny.

Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest - informacje o wyrobach zawierających azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach:

- 1) jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej wojewodzie;
- 2) drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

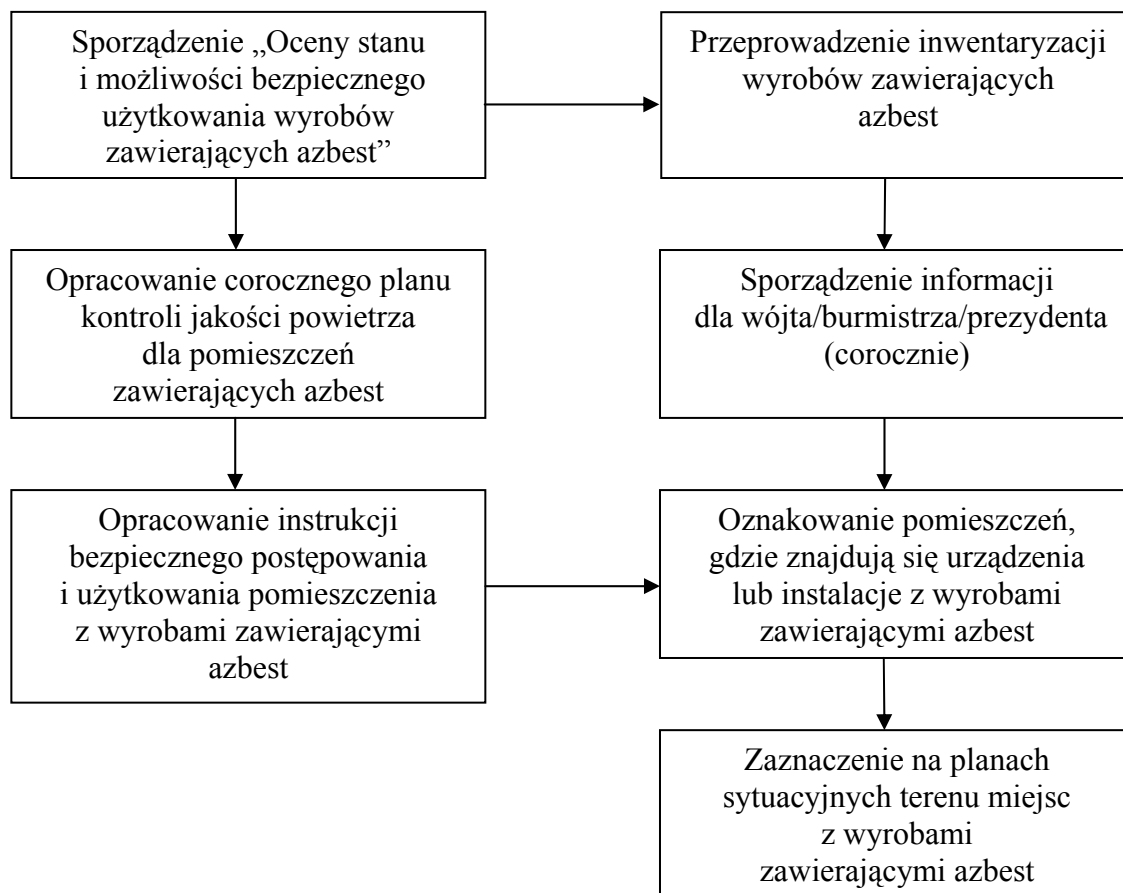
Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informacje odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Wzory informacji należy sporządzić wg załączników nr 2 i 3 dołączonych na końcu programu.

Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 (tzw. „miękkie”) lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej.



Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu „Oceny...”,
- sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu

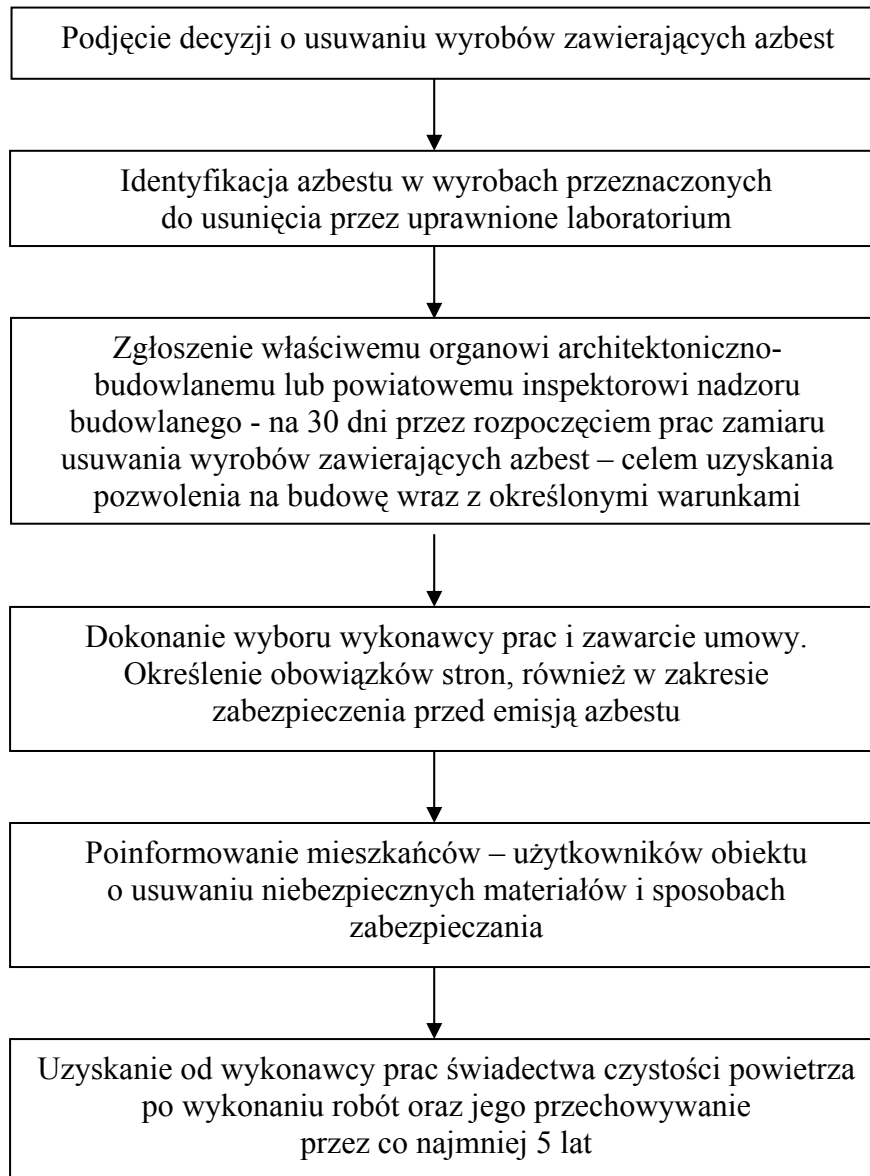
w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek dopełnienia wymogów wynikających z przepisów ustawy – Prawo budowlane tj. uzyskania pozwolenia na budowę lub złożenia z odpowiednim wyprzedzeniem wniosku zgłoszenia robót budowlanych. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30 ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy - Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej



Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

W rozumieniu przepisów ustawy o odpadach (art. 3 ust. 3 pkt. 22) *wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątkania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej*, a więc wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, w ilości powyżej 0,1 Mg rocznie, jest opracowanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi i zawierającymi azbest zatwierdzonego przez właściwego, ze względu na miejsce wytwarzania odpadów, starostę.

W niektórych, określonych ustawą przypadkach, program zatwierdza wojewoda.

Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej program, powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów niebezpiecznych, przewidzianych do wytwarzania, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów niebezpiecznych poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytworzenia w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów niebezpiecznych lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów niebezpiecznych.

Wytwórca odpadów (wytwarzający rocznie do 0,1 Mg odpadów niebezpiecznych) na 30 dni przed rozpoczęciem działalności powodującej powstawanie odpadów lub zmianą tej działalności wpływającą na ilość lub rodzaj wytwarzanych odpadów lub sposobów gospodarowania nimi, opracowuje i składa właściwemu wojewodzie lub staroście (w 4 egzemplarzach) informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania nimi.

Informacja powinna zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do wytwarzania, w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające, do ustalenia zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- określenie ilości odpadów poszczególnych rodzajów przewidzianych do wytwarzania w ciągu roku,
- informacje wskazujące na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- opis dalszego sposobu gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

- wskazanie miejsca i sposobu oraz rodzaju magazynowanych odpadów.

Do rozpoczęcia działalności powodującej powstawanie odpadów można przystąpić, jeżeli organ właściwy do przyjęcia informacji, w terminie 30 dni od dnia złożenia informacji nie wniesie sprzeciwu, w drodze decyzji. Wytwórca odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia umowy koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania,
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- aktualną „Ocenę stanu...”,
- przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- określenie rodzajów i metod pracy, z uwzględnieniem technicznych środków,
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza,
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy,
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Następnie powinien zostać opracowany plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, "plan bioz", obejmujący m.in.:

- informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia,
- informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- informacje o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym: określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia, konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca jest obowiązany zapoznać pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac jest obowiązany przeszkolić wszystkie osoby pozostające w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace w zakresie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie

z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, oraz przez upoważnione instytucje i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem.

Pracodawca jest obowiązany do zapewnienia pracownikom odpowiednich ubrań roboczych zabezpieczających pracowników w czasie trwania robót i oczyszczania terenu.

Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest obowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca i sposobu tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, po ich demontażu, a jeszcze przed transportem na składowisko. Miejsce takie powinno być wydzielone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych oraz oznakowane znakami ostrzegawczymi o treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

Na potrzeby ewidencji odpadów niebezpiecznych, wytwórca odpadów przygotowuje dokumenty, którymi są:

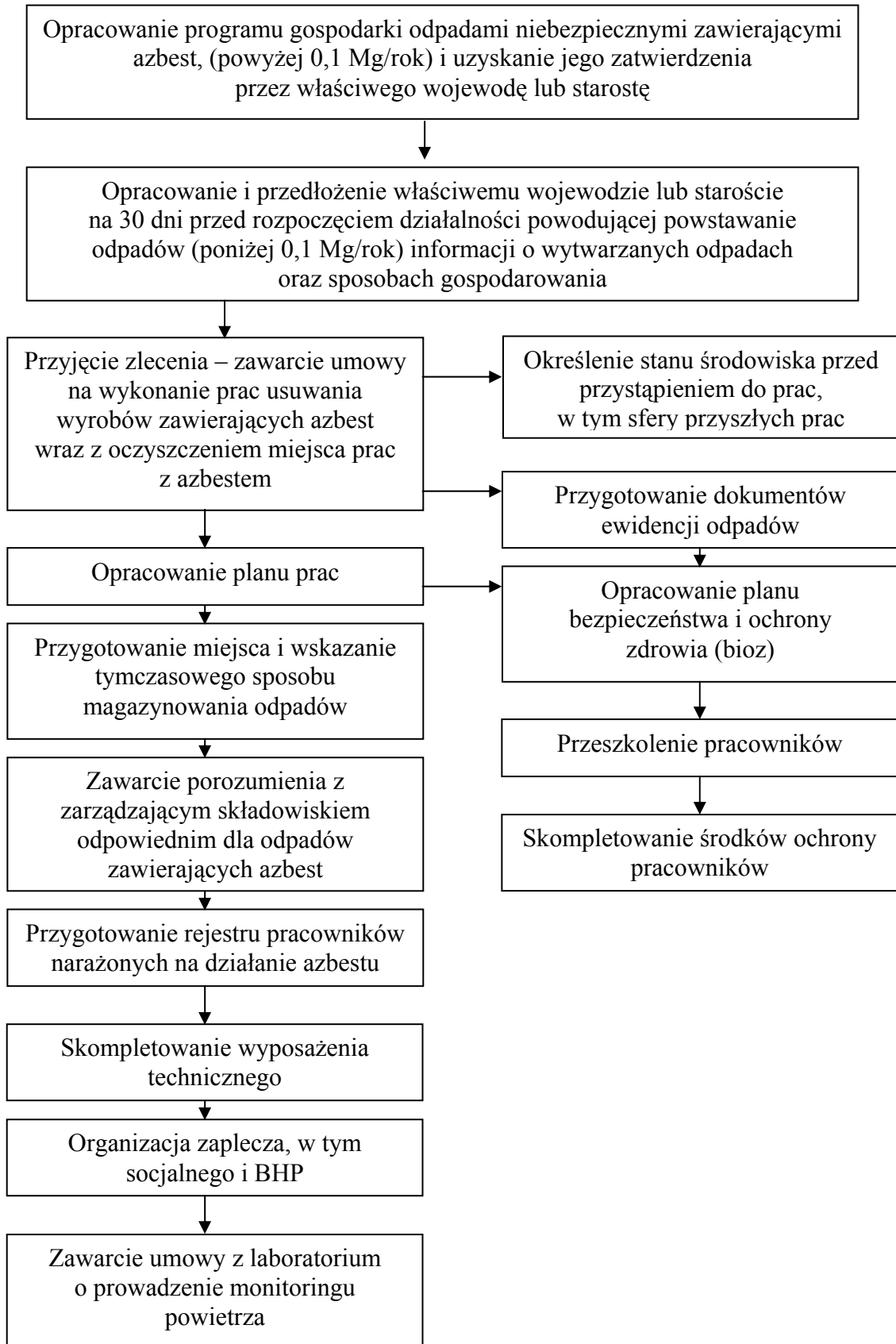
- karta ewidencji odpadu,
- karta przekazania odpadu.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórca odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót ma skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego. Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku, w zależności od określenia stanu środowiska, przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane są wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 , lub inne, mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych, to niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej.

W planie prac – w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, także występującego stopnia narażenia na azbest – mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej



Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.

Zakres procedury obejmuje działania od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na wstępie należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może mieć miejsce w wyniku prowadzenia prac.

Teren należy ogrodzić, zachowując bezpieczne odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie Azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie Azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajanie wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- po każdej zmianie roboczej, usunięte odpady zawierające azbest, powinny zostać szczelnie opakowane i składowane na miejscu ich tymczasowego magazynowania,
- codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń, z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m^3 , (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub, jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych, powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania. Są to m.in.:

- komory dekontaminacyjne (śluzy) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między miejscem stanowiącym strefę prac, a miejscem na zewnątrz obiektu,
- zastrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia środki zabezpieczające.

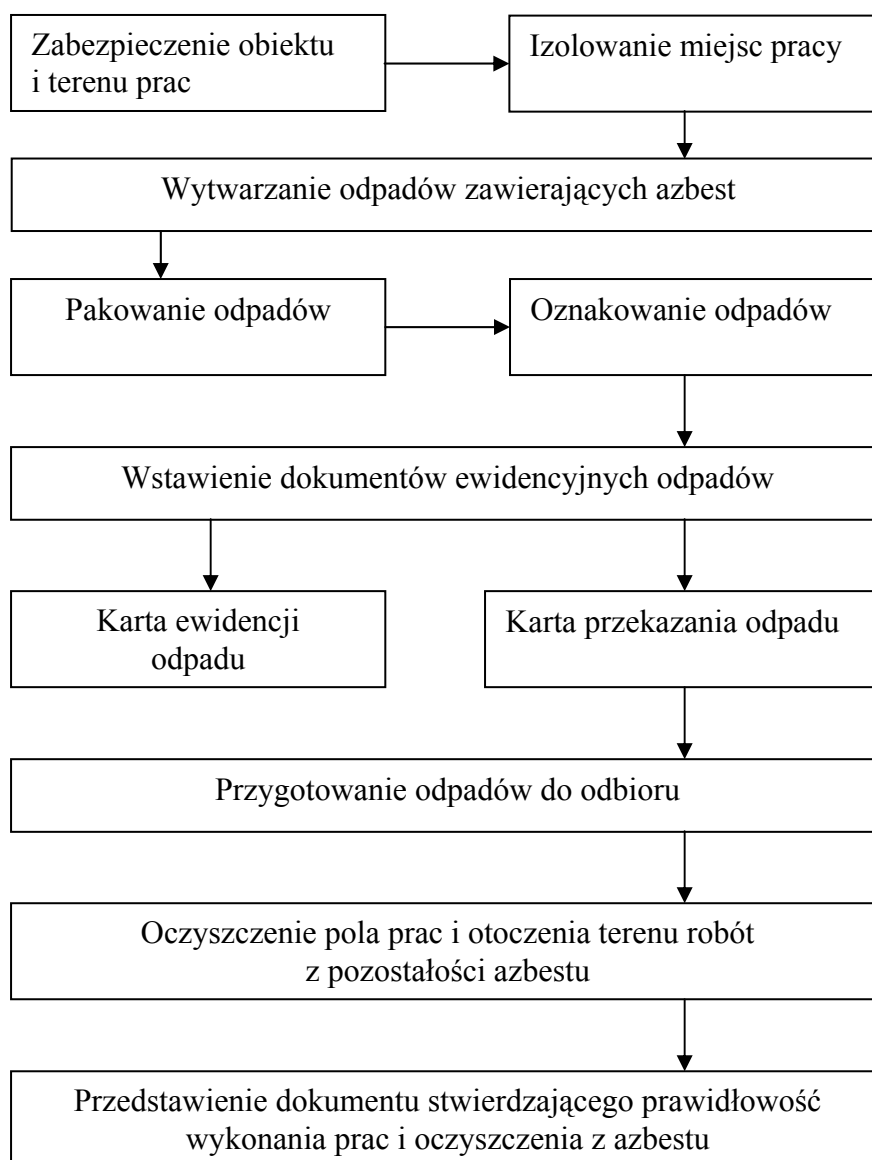
Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m^3 , a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folię. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 powinny być zestalane przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, wypełnia się:

- kartę ewidencji odpadu,
- kartę przekazania odpadów.

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych – wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu.

Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno wentylacyjnych z wysokoskutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac, oświadczenia stwierdzającego prawidłowość wykonania prac i oczyszczenia z azbestu. W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m^3 lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokydolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza, przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucje.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej



Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od uzyskania zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, poprzez pozostałe czynności i obowiązki transportującego takie odpady – aż do ich przekazania na składowisko odpadów, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta. Właściwym starostą do wydania zezwolenia na transport odpadów jest starosta właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów.

Wniosek o zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów powinien zawierać:

- wyszczególnienie rodzajów odpadów przewidzianych do transportu, w przypadku, gdy określenie rodzaju jest niewystarczające do ustalenia, zagrożeń, jakie te odpady mogą powodować dla środowiska, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania podstawowego składu chemicznego i właściwości odpadów,
- oznaczenie obszaru prowadzenia działalności,
- wskazanie sposobu i środków transportu odpadów,
- przedstawienie możliwości technicznych i organizacyjnych pozwalających należycie wykonywać działalność w zakresie transportu odpadów,
- przewidywany okres wykonywania działalności w zakresie transportu odpadów.

Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów jest wydawane w drodze decyzji przez właściwy organ na czas oznaczony nie dłuższy niż 10 lat.

Transportem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest może zajmować się wytwórca odpadów lub inny, uprawniony do tego podmiot prawny. W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie od właściwego starosty zezwolenia na transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Przekazanie partii odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych, np. w celu ich dalszego transportu odbywa się z zastosowaniem karty przekazania odpadu – sporządzonej przez wytwórcę odpadów.

Do obowiązków posiadacza odpadów niebezpiecznych prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu kształcącego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie litera „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest, zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy transporcie.

Posiadacz odpadów, dokonujący ich transportu, obowiązany jest do posiadania dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych, który według ADR powinien zawierać:

- numer rozpoznawczy odpadu nadawanego do przewozu i jego pełna nazwę,
- klasę, do której należy odpad nadawany do przewozu,
- liczbę sztuk przesyłki,
- całkowitą ilość przewożonych odpadów,
- nazwy i adresy nadawcy oraz odbiorcy przewożonych odpadów (składowiska).

Do przewożenia odpadów zawierających azbest mogą być używane samochody ciężarowe z nadwoziem skrzyniowym, bez przyczepy lub z jedną przyczepą. Pojazdy przewożące odpady niebezpieczne powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozu towarów niebezpiecznych. Świadectwo to wystawiane jest przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie badania technicznego pojazdu dokonanego przez okręgową stację kontroli pojazdów oraz sprawdzenia dokonanego przez Transportowy Dozór Techniczny. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest, obowiązany jest posiadać – poza prawem jazdy – zaświadczenie

ADR ukończenia kursu doształcającego kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne, wydane przez podmiot posiadający zezwolenie marszałka województwa na prowadzenie takiej działalności.

Każdy pojazd przewożący odpady zawierające azbest powinien być oznakowany dwiema odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi bez numerów rozpoznawczych.

Tablice te powinny być prostokątne, o wymiarach 30x40 cm, barwy pomarańczowej odblaskowej, dookoła otoczone czarnym nieodblaskowym paskiem o szerokości nieprzekraczającej 15mm. Po wyładowaniu odpadów tablice te nie mogą być widoczne na pojeździe stojącym lub poruszającym się po drodze.

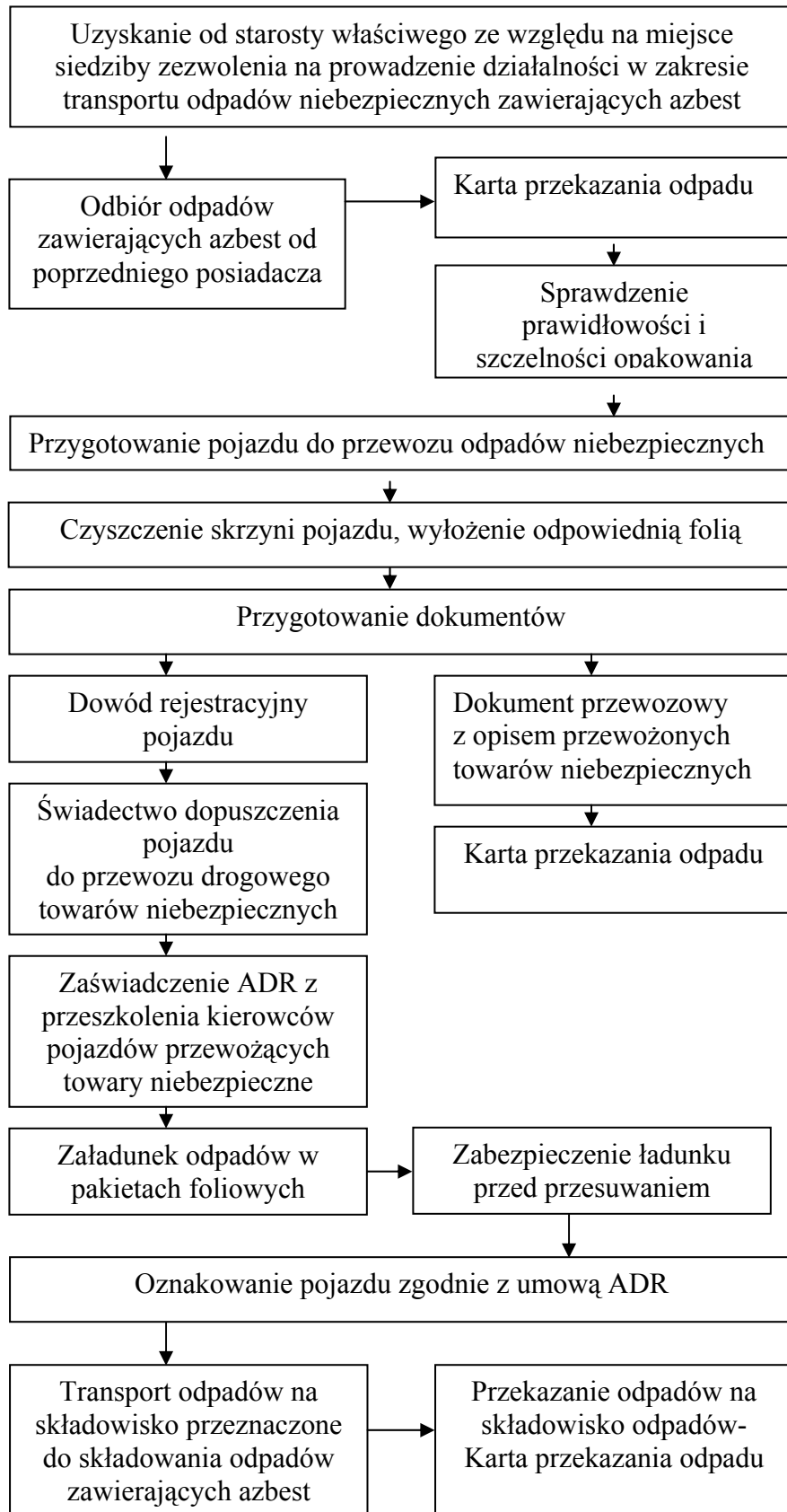
Przed każdym załadunkiem odpadów, skrzynia ładunkowa pojazdu powinna być dokładnie oczyszczona, w szczególności z ostrych i twardych przedmiotów (np. gwoździ, śrub) nie stanowiących integralnej części nadwozia pojazdu. Wskazane jest wyłożenie podłogi skrzyni ładunkowej folią, w celu zabezpieczenia przed uszkodzeniem opakowań. Załadunek i rozładunek odpadów (palet, pojemników typu big-bag) powinny odbywać się przy wykorzystaniu dźwigu lub podnośnika.

Transportujący odpady powinien odmówić przyjęcia przesyłki odpadów, która nie posiada oznakowania wyróbów i odpadów zawierających azbest oraz w przypadku, gdy opakowanie zostało uszkodzone przy załadunku. Sztuki przesyłki z opadami zawierającymi azbest powinny być ułożone i umocowane na pojeździe tak, aby w czasie ich przewozu nie przesunęły się oraz nie były narażone na tarcie, wstrząsy, przewracanie się i wypadnięcie z pojazdu. W trakcie przewozu ładunek powinien być dokładnie zabezpieczony folią lub plandeką przed uszkodzeniem.

Po każdym wyładunku odpadów z pojazdu, należy dokładnie sprawdzić, czy na powierzchni skrzyni ładunkowej nie znajdują się pozostałości po przewożonych odpadach. W razie stwierdzenia takiej pozostałości należy niezwłocznie ją usunąć oraz dokładnie oczyścić pojazd i jego wyposażenie z zachowaniem zasad przewidzianych dla prac przy usuwaniu azbestu.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej



Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest

Zakres procedury obejmuje działania począwszy od przyjęcia partii odpadów na składowisko, poprzez dalsze czynności, aż do sporządzenia rocznego zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości przyjętych odpadów.

Opis szczegółowy

Do obowiązków zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest należy:

- przeszkolenie pracowników w zakresie bezpiecznych metod postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- potwierdzenie w karcie przekazania odpadów przyjęcia partii odpadów na składowisko,
- sporządzenie zbiorczego zestawienia danych o rodzaju i ilości odpadów przyjętych na składowisko,
- składowanie odpadów zgodnie z przepisami dotyczącymi odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz zatwierdzoną instrukcją eksploatacji składowiska,
- zapewnienie deponowania odpadów w sposób nie powodujący uszkodzenia opakowań odpadów,
- wykorzystywanie racjonalnie pojemności eksploatacyjnej składowiska.

Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być unieszkodliwiane przez składowanie na składowiskach lub wydzielonych kwaterach na terenie innych składowisk, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów.

Składowiska lub kwatery buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się.

Zarządzający składowiskiem powinien uzyskać pozwolenie na użytkowanie składowiska po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Instrukcje eksploatacji składowiska odpadów niebezpiecznych zatwierdza, w drodze decyzji wojewoda.

Kierownik składowiska powinien posiadać świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami i m.in. obowiązany jest do prowadzenia ewidencji ilości odpadów przyjmowanych na składowisko.

Zarządzający składowiskiem pobiera od posiadacza odpadów zawierających azbest, opłatę za korzystanie ze środowiska, którą odprowadza na rachunek urzędu marszałkowskiego, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Zarządzający składowiskiem posiadającym wydzielone kwatery powinien zapewnić selektywne składowanie odpadów zawierających azbest, w izolacji od innych odpadów, a miejsce składowania powinno być oznakowane i zaznaczone na planie sytuacyjnym składowiska. Odpady powinny być deponowane na składowiskach zlokalizowanych na terenach oddalonych od budynków mieszkalnych i izolowanych pasem zieleni.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań odpadów. Opakowania z odpadami należy zdejmować z pojazdu przy pomocy urządzeń dźwigowych i ostrożnie układać w kwaterze składowiska. Niedopuszczalne jest zrzucanie lub wysypywanie odpadów z samochodów. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości około 5cm.

Opakowania z odpadami powinny być układane zgodnie z technologią składowania zatwierdzoną w instrukcji eksploatacji składowiska, uwzględniającą racjonalne wykorzystanie pojemności obiektu.

Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Dla składowisk odpadów zawierających azbest o kodach 17 06 01* i 17 06 05* nie stosuje się rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.

Po zakończeniu składowania odpadów zawierających azbest na poziomie 2 m poniżej terenu otoczenia i wypełnieniu gruntem do poziomu terenu, zarządzający składowiskiem powinien złożyć wniosek do właściwego organu w celu uzyskania zgody na zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części.

Zgodę na zamknięcie składowiska odpadów niebezpiecznych wydaje w drodze decyzji wojewoda po przeprowadzeniu kontroli składowiska przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Przedstawienie zagadnień w formie schematycznej.



5. INFORMACJE O ILOŚCI, STANIE I GOSPODARCE WYROBAMI I ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W GMINACH POWIATU KONECKIEGO

Biorąc pod uwagę doświadczenia lat 2004-2007 na terenie powiatu koneckiego unieszkodliwianie azbestu odbywa się poprzez deponowanie odpadów na składowiskach odpadów niebezpiecznych. W 2004 r. oddano do użytkowania składowisko odpadów zawierających azbest w miejscowości Dobrów, gmina Tuczępy w powiecie buskim. Powierzchnia tego składowiska wynosi 7,26 ha, całkowita objętość - 175 543 m³. Zakłada się, że składowisko to zabezpieczy potrzeby województwa świętokrzyskiego do ok. 2018 r. Ponadto podmioty gospodarcze posiadające stosowne uregulowania prawne na wytwarzanie odpadów zawierających azbest na terenie powiatu koneckiego posiadają umowy podpisane z innymi odbiorcami tej grupy odpadów:

- IZOPOL S.A. w Trzemesznie,
- Jednostka Ratownictwa Chemicznego w Tarnowie,

Odpady zawierające azbest w większości pochodzą z rozbiórek i remontów. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe, elewacyjne oraz rury ciśnieniowe (wodociągowe). Na terenie powiatu koneckiego wciąż trwa szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających materiały azbestowe. Obecnie w 100 % zinwentaryzowano materiały zawierające azbest na terenach gmin: Końskie, Stąporków, Gowarczów, Smyków, Fałków. Na tych terenach znajduje się łącznie 21 095,12 Mg materiałów zawierających azbest. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zinwentaryzowano 80 % obszaru, natomiast na obszarze gm. Radoszyce zinwentaryzowano 60-70 % terenu – 2 474,2 Mg wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy Słupia wciąż trwa inwentaryzacja i brak jest zestawienia ilościowego.

Prace związane z usuwaniem azbestu powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu.

Wykaz niektórych podmiotów uprawnionych zezwoleniem Starosty Koneckiego do prowadzenia prac związanych z azbestem:

- **BIO-Med plus Kielce,**
- **PPHU GRAMA Łañcut,**
- **FHU Psut Edyta Tomaszów Mazowiecki,**
- **PUH Export-Import „PEWJOL” Opoczno,**
- **Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „Caro” Zamość,**
- **TERMOEXPORT Warszawa,**
- **PRM-PROMET Kielce,**
- **PPUH ABBA EKOMED Toruń,**
- **PUH „SanTa-Eko” s.c. Sandomierz.**
- **ENERGE- KRAKÓW**
- **ALBEKO KOTOWY- KUJAWSKO-POMORSKIE**
- **JUKAM KROŚCIENKO**
- **WOD-BUD KRAŚNIK**
- **ALMAX-RADOM**
- **POLONICA-KIELCE**
- **KAN-POL LUBLIN**
- **EKO-MIX WROCLAW**
- **BALKAR-TECH STASZÓW**
- **R&M PLATTAC –OSTRZESZÓW**
- **TRANSPORT – METALURGIA-RADOMSKO**
- **ABBA-TORUŃ**
- **MECHATRONIK – GÓRKI SZCZUKOWSKIE**
- **Przedsiębiorstwo Budowlane WACHLA – Zagnańsk**

- Usługi Budowlane M. Solarz – Wielka Wieś, gm. Stąporków
- AUTO-ZŁOM- B. Paź- Chodków
- P.W. „ZACH-UTYL” Górki Szczukowskie
- P.P.H.U. „Sokolniki” Częstochowa
- „GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut, Łódź
- P.P.H.U. „BOREX” Przemysław Borówka, Jędrzejów
- Przedsiębiorstwo HandlowoUsługowo-Produkcyjne „EURO-GAZ” sp.j. Sitkówka – Nowiny.

6. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Niniejszy program zakłada, że usuwanie wytrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym ze środków publicznych – budżetu Powiatu. Wsparcie dotyczyć ma sfinansowania części kosztów transportu i unieszkodliwienia wytrobów zawierających azbest. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wysokość udziału finansowego Powiatu będzie zależna od możliwości finansowych w danym roku budżetowym oraz ilości składanych wniosków i corocznie określana przez organ wykonawczy Powiatu – Zarząd Powiatu. Szczegółowe warunki i procedury pomocy finansowej dla podmiotów podejmujących się usunięcia i unieszkodliwienia wytrobów zawierających azbest określone zostały w Regulaminie, który stanowi załącznik nr 1 do uchwały Rady Powiatu Koneckiego Nr XXIII/34/2005, wraz z wnioskiem o udzielenie dotacji (załącznikiem nr 1)

http://spkonskie.bip.ornak.pl/pl/bip/aktualnosci/w_r_dotacja_pfos_ro

Możliwość uzyskania dofinansowania będzie adresowana do podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, będących właścicielami obiektów budowlanych z wbudowanymi wytrobami zawierającymi azbest.

Środki finansowe będą corocznie zabezpieczane (przynajmniej w najbliższych latach) w Powiatowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Program niniejszy należy traktować jako pilotażowy i instruktazowy.

7. HARMONOGRAM RZECZOWY REALIZACJI PROGRAMU

- Koszty demontażu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest wynoszą:
- demontaż 6 zł/m²
 - transport 4-8 zł/Mg/km
 - składowanie na składowisku w Dobrowie gm. Tuczępy 200 zł/Mg

Zadania do realizacji w zakresie usuwania odpadów zawierających azbest

Termin realizacji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
2008-2015	Przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania	Gminy
2007	Dokończenie szczegółowej inwentaryzacji elementów budowlanych zawierających azbest (pokryć dachowych, elewacji budynków, osłon rynien, rur kanalizacyjnych cementowo-azbestowych i innych) oraz ocena stanu tych elementów; sporządzenie zbiorczego wykazu obiektów w układzie trzech grup pilności w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej;	Gminy
2008-2011	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest na terenie poszczególnych gmin przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 30%	Posiadacze odpadów
2008-2018	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 60%	Posiadacze odpadów
2008-2032	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 100%	Posiadacze odpadów
2008-2015	Prowadzenie ewidencji usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy

8. PODSUMOWANIE

Zasady bezpiecznego postępowania z odpadami zawierającymi azbest regulują następujące przepisy prawne:

- ustawa o odpadach,
- ustawa prawo ochrony środowiska,
- ustawa o zakazie stosowania wyrobów azbestowych,
- rozporządzenia wykonawcze,

oraz „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów dnia 14 maja 2002 roku. Zgodnie z tym programem, do 2032 roku na terytorium Polski powinny być zlikwidowane wszystkie odpady zawierające azbest (wyroby azbestowe), zaś do 2018 roku m.in. 60% tej ilości.

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest proces powstawania odpadów. Jediną metodą unieszkodliwiania odpadu z azbestem jest ich składowanie. Głównym celem jest bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie poprzez składowanie na wyznaczonych do tego celu obiektach. W sierpniu 2004 r., oddano do użytkowania składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest, miejscowość Dobrów, gmina Tuczępy, powiat buski.

Odpady zawierające azbest w większości pochodzą z rozbiórek i remontów. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe, elewacyjne oraz rury ciśnieniowe (wodociągowe). Na terenie powiatu koneckiego wciąż trwa szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających materiały azbestowe. Obecnie w 100 % zinwentaryzowano materiały zawierające azbest na terenach gmin: Końskie, Stąporków, Gowarczów, Smyków, Fałków. Na tych terenach znajduje się łącznie 21 095,12 Mg materiałów zawierających azbest. Na terenie gminy Ruda Maleniecka zinwentaryzowano 80 % obszaru, natomiast na obszarze gm. Radoszyce zinwentaryzowano 60-70 % terenu – 2 474,2 Mg wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy Słupia wciąż trwa inwentaryzacja i brak jest zestawienia ilościowego.

Zarząd powiatu powinien uwzględnić w swoich pracach:

- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z wojewodą, samorządem województwa oraz samorządami gminnymi w zakresie zadań wynikających z programu,
- współpraca z lokalnymi mediami, szczególnie dla pobudzenia odpowiednich inicjatyw społecznych i przedstawiania opinii.

**REGULAMIN
OKREŚLAJĄCY ZASADY UDZIELANIA DOTACJI ZE ŚRODKÓW
POWIATOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KOŃSKICH**

§ 1

Środki Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Końskich (zwanego dalej „PFOŚiGW w Końskich”), zgodnie z art. 407 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 62, poz.627 z późniejszymi zmianami) przeznacza się na:

1. edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
2. wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
3. wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- 3a. wspomaganie systemów gromadzenia i przetwarzania danych, związanych z dostępem do informacji o środowisku,
4. realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
5. przedsięwzięcia, związane z ochroną przyrody, w tym urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
6. realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi,
7. realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza,
- 7a. realizację przedsięwzięć związanych z ochroną wód,
8. profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
9. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
10. wspieranie ekologicznych form transportu,
11. działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio działające na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
12. prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy,
13. inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

§ 2

Dochodami PFOŚiGW są:

- 1) 10% wpływów z tytułu opłat i kar pieniężnych za gospodarcze korzystanie ze środowiska i dokonywanie w nim zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych,
- 2) 10% wpływów z tytułu opłat i kar za składowanie i magazynowanie odpadów na obszarze powiatu,
- 3) wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska

i gospodarki wodnej, dobrowolne wpłaty zakładów pracy, dobrowolne wpłaty, zapisy i darowizny osób fizycznych i prawnych oraz świadczenia rzeczowe i środki pochodzące z fundacji.

§ 3

PFOŚiGW nie posiada osobowości prawnej.

§ 4

Dysponentem środków PFOŚiGW jest Zarząd Powiatu.

§ 5

W terminie do dnia 30 czerwca Zarząd Powiatu zamieszcza w prasie lokalnej informację o możliwości ubiegania się o dofinansowanie ze środków PFOŚiGW na realizację w bieżącym roku kalendarzowym przedsięwzięć proekologicznych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

§ 6

1. Podmioty zainteresowane przyznaniem dotacji finansowej z *PFOŚiGW w Końskich* zobowiązane są do złożenia pisemnego wniosku w kancelarii Starostwa Powiatowego w Końskich. Po zaopiniowaniu przez Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska, a następnie Komisję Budżetu, Gospodarki i Rolnictwa, wnioski przekazywane będą do rozpatrzenia Zarządowi Powiatu.
2. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 1 do niniejszych zasad udzielania dotacji ze środków *PFOŚiGW w Końskich*.

§ 7

1. Wnioski o udzielenie dotacji ze środków *PFOŚiGW w Końskich* należy składać w terminie od dnia ukazania się ogłoszenia, o którym mowa w § 5 do dnia 30 września roku poprzedzającego rok realizacji zadania.
2. W przypadku nie rozdysponowania zgromadzonych na rachunku *PFOŚiGW w Końskich* środków finansowych, Zarząd Powiatu może ustalić nowy dodatkowy termin składania i rozpatrywania wniosków.

§ 8

1. Wniosek o udzielenie dotacji ze środków *PFOŚiGW w Końskich* winien być złożony w 2 egzemplarzach na formularzu lub wg jego wzoru o którym mowa w § 6 pkt. 2, wypełniony w całości i czytelnie.
2. Jeżeli wniosek jest niekompletny lub niezbędne jest złożenie dodatkowych wyjaśnień przez wnioskodawcę, Naczelnik Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Końskich informuje wnioskodawcę o konieczności uzupełnienia wniosku lub udzielenia dodatkowej informacji. W tym celu wyznacza wnioskodawcy 14 dniowy termin na dokonanie określonych czynności.
3. W przypadku niezuzupełnienia braków i nie zachowania terminu, o których mowa w ust. 2, uniemożliwiających merytoryczne rozpatrzenie wniosku, Naczelnik Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska informuje wnioskodawcę i Zarząd Powiatu o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia.

§ 9

1. Wniosek raz rozpatrzony nie podlega ponownemu rozpatrywaniu. Zamiar uczestniczenia w ponownym rozdziale środków PFOŚiGW w Końskich wymaga każdorazowo złożenia wniosku z zachowaniem terminu i zasad określonych wyżej.
2. Zmiana wielkości przyznanej dotacji wymaga także złożenia stosownego wniosku.

§ 10

1. Przy kwalifikacji wniosków o dofinansowanie kosztów realizacji zadań - kryterium wyboru jest efekt uzyskany w środowisku oraz deklarowany udział środków własnych, który nie powinien być mniejszy niż 50% wartości zadania. Jednakże w uzasadnionych przypadkach w stosunku do podmiotów nie prowadzących działalności gospodarczej dopuszcza się możliwość pełnego (100%) sfinansowania kosztów realizacji zadania.
2. W przypadku zadań z zakresu edukacji ekologicznej ustala się odmienne kryteria:
 - zasięg edukacji,
 - dotychczasowe pozytywne doświadczenia,
 - oryginalność, atrakcyjność projektu.

§ 11

Starosta zawiadamia wnioskodawcę pismem o zakwalifikowaniu bądź o odrzuceniu wniosku.

§ 12

1. Przekazanie dotacji ze środków PFOŚiGW w Końskich następuje na podstawie podpisanego porozumienia o wsparciu finansowym ze środków PFOŚiGW.
2. Środki przyznane wewnętrznym komórkom organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Końskich są przekazywane na podstawie uchwały Zarządu Powiatu.

§ 13

1. Uruchomienie środków z PFOŚiGW następuje po przedstawieniu przez wnioskodawcę dokumentacji potwierdzającej wykonanie zadania, w wysokości faktycznie poniesionych i udokumentowanych kosztów do wysokości przyznanej kwoty dotacji. Środki niewykorzystane pozostają na koncie Funduszu.
2. Dokumentację, o której mowa w ust.1 należy złożyć nie później niż do 15 grudnia w roku, w którym przyznana została pomoc finansowa.

§ 14

1. W przypadku braku możliwości wykorzystania zarezerwowanych środków w danym roku kalendarzowym lub rezygnacji z wykonania zadania - Zarząd Powiatu powinien być niezwłocznie o tym fakcie poinformowany.
2. W przypadku nie przedstawienia w ustalonym w § 13 terminie prawidłowo przygotowanych dokumentów, potwierdzających właściwe wykonanie zadania przyznane wsparcie finansowe ze środków PFOŚiGW wygasa.

§ 15

1. Stwierdzenie zgodności wydatkowanych środków pochodzących z PFOŚiGW z ustawą o zamówieniach publicznych, następuje poprzez złożenie wraz z pozostałymi dokumentami rozliczeniowymi, pisemnego oświadczenia. Przy odbiorach wykonanych prac (przejściowych, końcowych) niezbędny jest udział przedstawiciela Starostwa Powiatowego w Końskich na prawach członka.
Z dotacji nie mogą być finansowane koszty osobowe i administracyjne związane z realizacją dotowanego zadania.

2. Pisemne oświadczenie składają osoby kierujące jednostką otrzymującą dotację, przy zastrzeżeniu pełnej odpowiedzialności za skutki wynikające z tego faktu.

§ 16

W uzasadnionych przypadkach Zarząd Powiatu w Końskich może określić w sposób odmienny szczegółowe zasady finansowania realizacji zadania. Ustalone przez Zarząd zasady finansowania należy wprowadzić do treści porozumienia, o którym mowa w §12.

§ 17

W przypadku stwierdzenia wydatkowania środków na cel inny niż określony w porozumieniu, nieosiągnięcia planowanego efektu rzeczowego określonego w harmonogramie rzeczowo-finansowym przedsięwzięcia lub planowanego efektu ekologicznego, nieprzystąpienia lub odstąpienia dotowanego od realizacji celu, na który dotacja została udzielona lub ujawnienia niezgodności wydatkowania środków dotacji z ustawą o zamówieniach publicznych, jednostka otrzymująca dotację zobowiązana jest do zwrotu przyznanych środków finansowych w terminie 7 dni od daty wezwania do zapłaty.

§ 18

Realizator zadania, któremu udzielona została pomoc finansowa ze środków PFOŚiGW zobowiązany jest do publicznego podawania informacji o wsparciu realizowanego zadania przez Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Końskich.

§ 19

Niniejsze zasady obowiązują od dnia uchwalenia do momentu ukazania się aktów prawnych regulujących zasady działania PFOŚiGW.

RO-PFOŚ- /
(nr ewidencyjny wniosku)

.....
(data złożenia wniosku)

<u>Adnotacje Starostwa Powiatowego w Końskich</u>	<u>Kwota dotacji</u>
1. <i>Opinia Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska:</i> zł
2. <i>Opinia Komisji Budżetu, Gospodarki i Rolnictwa:</i> zł
3. <i>Dotacja przyznana przez Zarząd:</i> zł
4. <i>Faktycznie wykorzystana dotacja:</i> zł

.....
..... (pieczęć wnioskodawcy)

....., dnia

WNIOSEK

O UDZIELENIE DOTACJI ZE ŚRODKÓW POWIATOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KOŃSKICH

1. Wnioskodawca - Inwestor (*pełna nazwa jednostki składającej wniosek*):

.....

2. Adres Wnioskodawcy i telefony: nr tel. fax
miejscowość:, ulica, nr
kod:-..... poczta

3. Numer REGON / NIP Wnioskodawcy: /

4. Status prawny Wnioskodawcy (*zakreślić x właściwą z pozycji oraz dołączyć do wniosku kserokopię dokumentu poświadczającego status prawny*):

- Jednostka samorządowa lub podległa administracji samorządowej,
- Jednostka państwowa lub podległa administracji państwowej,
- Przedsiębiorstwo, jednostka prowadząca działalność gospodarczą,
- Organizacja pozarządowa (fundacja, zrzeszenie, stowarzyszenie, związek, klub, itp.),
- Inne (jakie?)

5. Osoba odpowiedzialna z ramienia Wnioskodawcy za realizację zadania, upoważniona do kontaktu i współpracy z PFOŚiGW (*imię i nazwisko, stanowisko, nr telefonu/faxu*):

.....

6. Tytuł zadania (*pełna nazwa oraz adres zadania wnioskowanego do wykonania*):

.....

.....

.....

7. Charakterystyka zadania (w przypadku inwestycji podać wielkości aktualne i docelowe charakteryzujące modernizowany obiekt - opisać wybraną technologię i proponowane rozwiązania techniczne):

.....
.....
.....
.....

Zasięg przedsięwzięcia (np. dzielnica, miasto, gmina, powiat, województwo):

8. Rodzaj zadania (np. remont, modernizacja, inwestycja ,edukacja ekologiczna, inne):

10. Data rozpoczęcia / zakończenia zadania: /

11. Etap realizacji zadania:

12. Posiadana dokumentacja techniczna poprzedzająca podjęcie decyzji o realizacji zadania (wymienić rodzaj, tytuł i autora):

.....
.....

13. Wymagane i posiadane pozwolenia (podać wszystkie pozwolenia wymagane do rozpoczęcia i użytkowania inwestycji wraz z datami ważności):

.....
.....
.....

14. Określenie trybu wyboru wykonawcy - zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004r Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz.177 z późniejszymi zmianami):

Wykonawca przedsięwzięcia - inwestycji (nazwa, adres, telefon):

.....

15. Nadzór (imię, nazwisko, nr uprawnień oraz nr telefonu oraz nadzorujących realizację zadania):

16. Planowany efekt ekologiczny przedsięwzięcia z podaniem (w formie opisowej) jego szacunkowej wielkości, w tym szczegółowe uzasadnienie celowości realizacji zadania proekologicznego:

.....
.....
.....
.....
.....

17. Właściciel obiektu i terenu po oddaniu zadania do eksploatacji:

.....
.....

18. Całkowity koszt planowanego przedsięwzięcia w roku = zł

19. Źródła finansowania przedsięwzięcia w roku planowym 200 ... :

Środki własne%	= zł
Wnioskowana kwota dotacji PFOŚiGW%	= zł
Kredyt bankowy%	= zł
Inne środki%	= zł
(wymienić jakie)			

Łącznie: 100 % = zł

20. Deklarowany termin złożenia dokumentów potwierdzających wykonanie zadania, w przypadku przyznania dotacji:

21. Harmonogram rzeczowo-finansowy (powinien obejmować wszystkie elementy zadania z wyszczególnieniem, które jego elementy i w jakim terminie przewidziane są do finansowania ze środków PFOŚiGW):

.....
.....
.....

22. Uwagi i informacje dodatkowe (np. informacja o dotychczasowym doświadczeniu związanym z realizacją podobnych zadań proekologicznych):

.....
.....
.....
.....

23. Oświadczenie wnioskodawcy:

Oświadczam, że wniosek o udzielenie dotacji ze środków PFOŚiGW został sporządzony zgodnie ze stanem faktycznym i zawarte w nim dane są prawdziwe, a przyznana dotacja przeznaczona zostanie zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych na realizację zadania wymienionego w niniejszym wniosku.

Podpis i pieczęć imienna osoby
uprawnionej
do podejmowania
czynności majątkowej

Uwaga:

Prosimy o dokładne i czytelne wypełnienie powyższego wniosku.

Informacje o objętości większej niż przewidziano w formularzu należy przedstawić w postaci załącznika do konkretnego punktu.

Załącznik Nr 2

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾
I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA**

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.2/ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest /Dz.U.03.192.1876/).

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:
a) osoba prawna - nazwa, adres
- b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Termin rozpoczęcia eksploatacji wyrobu :
7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu
- b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
8. Inne istotne informacje o wyrobach⁴⁾

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

- *) Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
- 4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik Nr 3

**INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾,
KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE**

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.2/ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest /Dz.U.03.192.1876/).

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca^{*)}:
 - a) osoba prawna - nazwa, adres,.....
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyróbów
7. Planowane usunięcia wyróbów:
- a) sposób
 - b) przez kogo
 - c) termin
8. Inne istotne informacje⁴⁾

.....
(podpis)

Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyróbów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).
- 4) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.